

UNIVERZITA PARDUBICE
FAKULTA EKONOMICKO-SPRÁVNÍ

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2010

Pavλίna Levinská

Univerzita Pardubice

Fakulta ekonomicko-správní

Postavení obce Choltice v mikroregionu Podhůří Železných hor

Pavλίna Levinská

Bakalářská práce

2010

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Ústav veřejné správy a práva
Akademický rok: 2009/2010

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Pavčina LEVINSKÁ**
Studijní program: **B6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Veřejná ekonomika a správa**

Název tématu: **Postavení obce Choltice v mikroregionu Podhůří
Železných hor**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Charakteristika obce
Charakteristika mikroregionu
Strategie rozvoje mikroregionu

Rozsah grafických prací: —
Rozsah pracovní zprávy: cca 30 stran
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

- 1 ČEBIŠOVÁ, T. Obec : postavení, správa, činnost, 1. vydání, ISV, Praha 1996 ISBN: 80-85866-19-6
- 2 KOPECKÝ, M. Právní postavení obcí: základy obecního práva, 1. vydání, Codex Bohemia, Praha 1998, ISBN: 80-85963-73-6
- 3 KOUDELKA, Z. Průvodce územní samosprávou po 1. 1. 2003, 1. vydání, Praha, Linde Praha 2003, ISBN: 80-7201-403-X
- 4 Mpsz.oblast.cz [online]. 2000 [cit. 2009-06-20]. Dostupný z WWW: <<http://mpzh.oblast.cz/encyklopedie/objekty1.phtml?id=133267>>
- 5 Www.choltice.cz [online]. 2007 [cit. 2009-06-20]. Dostupný z WWW: <<http://www.choltice.cz/>>

Vedoucí bakalářské práce: PhDr. Miloš Charbuský, CSc.
Ústav veřejné správy a práva

Datum zadání bakalářské práce: 24. června 2009

Termín odevzdání bakalářské práce: 30. dubna 2010

doc. Ing. Renáta Myšková, Ph.D.

děkanka

L.S.

Ing. Robert Baťa, Ph.D.

vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 21. července 2009

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 30. 04. 2010

Pavλίna Levinská

Chtěla bych poděkovat panu PhDr. Miloši Charbuskému, CSc. za odborné vedení mé práce a za cenné rady, které mi poskytl.

ANOTACE

Práce se zabývá obcí a jejím postavením v mikroregionu, do kterého patří. Konkrétně se věnuje obci Choltice a mikroregionu Podhůří Železných hor. Popisuje ho jako celek i jeho strategický plán.

KLÍČOVÁ SLOVA

obce, postavení obcí, mikroregiony, dobrovolné svazky obcí, strategie rozvoje

TITLE

The position village Choltice in the microregion Podhůří Železných hor

ANNOTATION

Work deals with the community and its position in the micro to which they belong. Specifically deals with community and micro Choltice Iron Mountains foothills. Describes him as a whole and its strategic plan.

KEYWORDS

village, position village, mikroregion, voluntary association of villages, development strategy

Obsah

Úvod	11
1 Charakteristika obce	12
1.1 Pojem a název obce.....	12
1.2 Poloha	12
1.3 Symboly obce	13
1.4 Historie.....	13
1.4.1 První majitelé	13
1.4.2 Thunové	15
1.4.3 Stavba zámku a kaple.....	16
1.4.4 Noví majitelé – opět Thunové.....	17
1.4.5 Soudnictví	18
1.4.6 Počátky průmyslu – choltická faktorie.....	18
1.4.7 Reformy za císaře Josefa II.	19
1.4.8 Městečko jeho podoba a vývoj do první světové války	19
1.4.9 První světová válka, první republika.....	20
1.4.10 Druhá světová válka a vznik druhé republiky	20
1.4.11 Vývoj obce od počátku let padesátých.....	21
1.4.12 Současnost Choltic	22
1.4.13 Soudní spor o zámek	23
1.5 Hospodaření	24
1.5.1 Obsah rozpočtu obce	24
1.5.2 Daňové povinnost	24
1.5.3 Rozpočtový proces	25
1.5.4 Rozpočet obce	25
1.6 Infrastruktura	26
1.7 Působnost obce	27
1.7.1 Samostatná	27
1.7.2 Přenesená.....	28
2 Charakteristika mikroregionu	29
2.1 Vymezení	29
2.1.1 Obecné informace a kontakty na mikroregion	29
2.1.2 Předmět činnosti.....	30
2.1.3 Členské obce	30
2.2 Historie mikroregionu.....	30
2.2.1 Geologický vývoj.....	30
2.2.2 Historie vývoje mikroregionu	31
2.3 Vznik a zajímavosti obcí mikroregionu.....	32
2.3.1 Bezděkov	32
2.3.2 Brloh.....	32
2.3.3 Bukovina u Přelouče	33
2.3.4 Holotín	33
2.3.5 Choltice	33
2.3.6 Chrtníky	34
2.3.7 Jedousov	35
2.3.8 Jeníkovice.....	35

2.3.9 Lipoltice	35
2.3.10 Litošice.....	36
2.3.11 Mokošín	36
2.3.12 Poběžovice	36
2.3.13 Přelouč	36
2.3.14 Sovolusky.....	37
2.3.15 Stojice.....	37
2.3.16 Svinčany.....	38
2.3.17 Svojsice	39
2.3.18 Turkovice	39
2.3.19 Urbanice	39
2.3.20 Valy.....	40
2.3.21 Veselí	40
2.4 Vztahy mezi jednotlivými obcemi.....	41
2.5 Rozpočet mikroregionu.....	42
3 Strategie rozvoje mikroregionu	43
3.1 Partnerství a presentace mikroregionu.....	43
3.1.1 Cíl.....	43
3.1.2 Účel a výsledek	43
3.1.3 Opatření.....	44
3.2 Rozvoj cestovního ruchu	44
3.2.1 Cíl.....	44
3.2.2 Účel a výsledek	45
3.2.3 Opatření.....	45
3.3 Vzhled a čistota obce, technická infrastruktura	46
3.3.1 Cíl.....	46
3.3.2 Účel a výsledek	47
3.3.3 Opatření.....	47
3.4 Rozvoj služeb pro seniory.....	49
3.4.1 Cíl.....	49
3.4.2 Účel a výsledek	49
3.4.3 Opatření.....	49
3.5 Podnikání	49
3.5.1 Cíl.....	49
3.5.2 Účel a výsledek	49
3.5.3 Opatření.....	50
4 Závěr:.....	51
5 Použitá literatura:.....	53
6 Přílohy:	55
6.1 Mapka městysu Choltice a jeho okolí.....	55
6.2 Znak a prapor města Choltice.....	56
6.3 Mapa mikroregionu Podhůří Železných hor.....	57
6.4 Znaky obcí v mikroregionu.....	58

Seznam tabulek:

Tabulka 1: Rozpočet městyse choltice	26
Tabulka 2: Rozpočet mikroregionu Podhůří Železných hor	42

Úvod

Za téma své bakalářské práce jsem si vybrala postavení obce v dobrovolném svazku obcí. Za účelem splnění společných cílů se mohou v České republice obce sdružovat do svazků. Zaměřím se na obec Choltice a jejich postavení v dobrovolném svazku Podhůří Železných hor.

V následující kapitole se budu věnovat obci jak obecně, to znamená jejím vymezením v zákoně a dalších odborných publikacích, tak i prakticky z hlediska její historie, hospodaření a dalších hledisek.

V praktické části bych ráda přiblížila mikroregion Podhůří Železných hor i s jeho historií, členskými obcemi, financemi a dalšími údaji. Dále se budu zabývat jeho strategickým rozvojem. Hlavně jeho strategickým plánem do budoucna a přiblížením jeho programů, kterými se chce zabývat, jejich cíli, opatřeními, účely a hlavně výsledky.

Téma této práce jsem zvolila proto, že pocházím z tohoto dobrovolného svazku a to z malé obce, jednoho ze zakládajících členů, která těsně sousedí s obcí Choltice. Stejně jako ostatní obce se i tato potýkala s problémy většinou finanční povahy, které ovšem plynou také z její velikosti.

Cílem mé práce je, abych se dozvěděla o činnosti a zájmech tohoto mikroregionu, neboť jsem o jeho existenci, stejně jako jiní občané žijící na tomto území, nevěděla a tedy ani o členství své obce v něm. Ráda bych tedy tento mikroregion zviditelnila alespoň ve své bakalářské práci a přispěla tak k rozšíření povědomí o něm.

1 Charakteristika obce

1.1 Pojem a název obce

„V platném právním řádu vystupují obce ve dvojitěm postavení: jednak jako základní jednotka územního členění státu, jednak jako územní samosprávné celky“.¹

Název městyse Choltice je nejspíše odvozen od osobního jména Cholata. Vznikl od spojení „ves lidí Cholatových“, tedy Cholatici, Choletici. Z toho se vytvořil název vesnice Choletice a potom přirozeným jazykovým vývojem Choltice.²

Městys nebo také městečko je typ obcí velikostně a významově stojící mezi městem a vsí. Městysy musely zároveň plnit roli spádového městečka pro okolní vesnice. Což Choltice splňovali v minulosti i nyní.

1.2 Poloha³

Městys Choltice patřilo dříve k historickému kraji chrudimskému, nyní patří k pardubickému. Leží na posledních výběžcích Železných hor přecházejících právě za Cholticemi v labskou rovinu. Obec leží v průměrné nadmořské výšce 242 m nad mořem. Nejvyšším vrcholem je Vysoká skála měřící 336 metrů u obce Stojice, kterému se říká Čuba.

Obec Choltice pokrývá výměru cca 1 198 ha. V obci Choltice žije cca 870 obyvatel a je zde asi 250 trvale obydlených domů. Patří sem i osady Podhorky (4 domy, 9 osob) a Ledce (25 domů, 45 osob). Nejbližšími městy jsou Heřmanův Městec vzdálený asi 5,5 km, dále to je město Přelouč vzdáleno asi 8,6 km a krajské město Pardubice je vzdáleno 18 km.

¹ KOPECKÝ, M. *Právní postavení obcí: základy obecního práva*, 1. vydání, Codex Bohemia, Praha 1998, ISBN: 80-85963-73-6

² Choltice [online]. [cit. 2009-06-20]. Dostupný z WWW: <<http://www.choltice.cz/>>.

³ Choltice [online]. [cit. 2009-10-23]. Dostupný z WWW: <<http://www.choltice.eu/>>

1.3 Symboly obce

„Obce mohou užívat vlastní symboly – znak, prapor (vlajka) a razítko (pečeť). Znak a prapor uděluje obci předseda Poslanecké sněmovny. Podrobnosti o charakteru a užívání svých symbolů může při respektování zákonných ustanovení upravit obec obecně závaznou vyhláškou.“⁴

Městys Choltice dostalo do znaku mlýnský kámen se zkříženými hornickými kladivy v červeném poli již na začátku 16. století. Tento motiv se objevuje také na jeho praporu.⁵

1.4 Historie

Vydáním dvou publikací o historii Choltic se podařilo naplnit dlouholetou a usilovnou práci bývalého kronikáře Choltic Karla Kabeláče, který se tímto zabýval dlouhých 40 let a jejich vydání se bohužel nedožil.

Tímto výkladem historie dokládám i to, že Choltice jsou nejen spádovým ale i historickým centrem tohoto regionu.

1.4.1 První majitelé⁶

První písemná zmínka o Cholticích je z 25. října 1285. Je to listina, kterou král Václav II. dává Záviši z Falkenštejna města Lanškroun, Poličku a hrad Landsperk. Jako svědek tohoto daru podepsal listinu také Beneš z Choltic. Jeho tvrz stála v místě dnešního čísla popisného 5, starého městského úřadu. Protože zde nebyly žádné vyvýšeniny se strmými srázy, stála na malém poloostrově vyběhající do velkého rybníka. Šíje poloostrova byla prokopána širokým příkopem, takže tvrz stála uprostřed vody. Byla typickou východočeskou vodní tvrzí.

Pak některý z dalších majitelů rozdělil choltický statek na dvě poloviny. Jednu polovinu 9. května 1397 prodal Jindřich z Chlumu a Košumberka řečený Lacembok "toto své dědictví, polovinu tvrze v Cholticích, dvůr poplužní s dvěma rádlý, dvory kmecí s platy, a v Ledicích dva

⁴ KOUDELKA, Z. Průvodce územní samosprávou po 1. 1. 2003, 1. vydání, Praha, Linde Praha 2003, ISBN: 80-7201-403-X

⁵ KABELÁČ, Karel. *Choltická kronika vypráví*. Pro tisk upravila ing. Marie Kabeláčová-Fižová. 1. vydání, Pardubice: VČT Pardubice, provoz 21 Hradec Králové, 1985

⁶ KABELÁČ, Karel. *Choltická kronika vypráví*. Pro tisk upravila ing. Marie Kabeláčová-Fižová. 1. vydání, Pardubice: VČT Pardubice, provoz 21 Hradec Králové, 1985

lány lesa s rybníkem horním ..." Janovi z Lipky. Uvést všechno do pořádku s ním měl Beneš z Lipky a Václav Sekerka z Choltic, majitel druhé poloviny Choltic.

V roce 1469 přežila choltická tvrz vpád uherských vojsk Matyáše, táhnoucích proti Jiřímu z Poděbrad. Od hlavního uherského vojska, se oddělil v Heřmanově Městci valný houf, který vyplnil a vypálil tvrz v Raškovících, Svinčanech, Radosticích - nyníšších Podhorkách - Poběžovicích, Lipolticích a Urbanicích. Nedobyl však tvrz choltickou a nedostal se ani ke svojšické, která byla mimo cestu.

Asi roku 1514 koupili bratři Choltičtí z Újezda od Jana Tuněchodského z Poběžovic pustou poběžovickou tvrz i celou ves. Pavel využil svých známostí a podařilo se mu Choltice povýšit na městečko. Po té bylo panství rozděleno.

Část Choltic od nich koupil roku 1542 Jiřík Gerštorf z Gerštorfu. Zemský soud však určil, aby "dva sirotci po Martinu z Bělé byli chováni u své matky" a podkomoří Jiřík Gerštorf jim dával 12 kop ročně na vychování, protože "peníze sirotčí za sebou má".

Již roku 1541 koupil Jiřík Gerštorf od Diviše Slavaty z Chlumu a Košumberka podhořanský statek, od města Chrudimě ten samý rok část Svinčan. V prosinci téhož roku koupil od Diviše Choltického z Újezda jeho polovinu Choltic. Hned poté se Jiřík Gerštorf oženil s podruhé ovdovělou Kateřinou ze Svojšic (provдалa se za Diviše z Choltic, pak Bendu z Nectin) a její věno 500 kop grošů zapsal jí na Cholticích, Podhořanech a Vícemilicích a její statky dostal do smrti k užívání. Po smrti Kateřiny ze Svojšic v roce 1546 prodali její synové Albrecht a Benda z Nectin svojšický statek svému nevlastnímu otci Jiříkovi.

Když čeští stavové odmítli pomoc králi Ferdinandovi, kterou chtěl poskytnout svému bratru německému císaři Karlu V., potrestal král Ferdinand města i stavy. V našem okolí Václava Žehušického z Nestajova konfiskací Lipoltic, které od krále koupil Jiřík Gerštorf.

Roku 1556 koupil Jiřík Gerštorf od Viléma Trčky z Lípy vsi Turkovice s podacím kostelním a Bukovinu. A tak spojením statku choltického, svinčanského, svojšického, podhořanského, Lipoltic a Turkovic byly spojeny tyto vesnice našeho kraje v jedno zboží - bylo to 16 vesnic. Jiřík Gerštorf byl i majitelem raškovických lomů.

Jiřík Gerštorf se stal podkomořím království českého, spolu s královnou Annou zastupoval krále Ferdinanda.

Jiřík mladší z Gerštorfu svou rozšafností, rozvahou, moudrostí, ale i bohatstvím stál v čele českých rytířských rodů. Často zastával úřad chrudimského krajského hejtmána, byl zemským soudcem a císařským radou. Roku 1609 byl zvolen defenzorem České konfese. Česká konfese byla vlastně společné vyznání víry dohodnuté mezi kališnickou a bratrskou šlechtou, kterou uznal až císař Rudolf svým Majestátem roku 1609. Rudolfův Majestát zajišťoval náboženskou svobodu – od roku 1609 byli k ochraně Rudolfova Majestátu voleni nejvýznamnější šlechtici českých nekatolických stavů - defenzoři.

Tehdy náboženské spory vyplňovaly cele veřejný český život. Hlavním důvodem těchto sporů byla snaha po vládnutí v zemi. Čeští stavové se scházeli na zemských sněmech a byli zvyklí rozhodovat o událostech v zemi. Habsburkové se naopak snažili moc stavů omezit a spory vyvrcholily usnesením českých, moravských, slezských a lužických stavů na generálním sněmu nepřijmout Ferdinanda II. z rodu Habsburků za krále českého, protože byl nepřitelem evangelické víry a nesplnil sliby, složené při korunovaci. Sněm zrušil úřad krajských hejtmánů a nahradil je vojenskými komisary. V chrudimském kraji se stal vojenským komisarem Štěpán Gerštorf. To vše bylo v začátku doby, kdy se s přestávkami vedly války po třicet let.

Třicetiletá válka začala nešťastnou porážkou bělohorskou. Vítězství na Bílé hoře císař krutě využil. Nejdříve to byla poprava staroměstská a pak následovaly ohromné konfiskace, které zbavily císaře protivníků. Sám převzal veškerou politickou moc, o kterou se dříve dělil se stavy.

1.4.2 Thunové⁷

Choltický, svojšický a svinčanský statek koupili Thunové, pocházející z Tyrol, kde již v 11. století drželi hrad Ton. Patřili mezi nejstarší rody v říši. Statky koupil Kryštof Šimon, svobodný pán z Thunu, asi v roce 1623.

Ke svojšickému statku patřily Svojšice s tvrzí od vojáků vydrancovanou, sešlý pivovar a mlýn, dvůr, ves Stojice se dvorem a kostelem a ves Holotín.

⁷ KABELÁČ, Karel. *Choltická kronika vypráví*. Pro tisk upravila ing. Marie Kabeláčová-Fižová. 1. vydání, Pardubice: VČT Pardubice, provoz 21 Hradec Králové, 1985.

K choltickému statku patřil zámek opatřený hradbami s branou a zdvihacím mostem k rybníku Řeháku, který s dalším rybníkem, proti původním menším, a s vodními příkopy chránil zámek. K němu přiléhala obora se zvěří a dvůr s pivovarem. Pak ke statku patřilo městečko, kde bylo 29 stavení. Pak k Cholticům patřily Luhy, Benešovice se dvorem, Ledce, Lipoltice, Lodenice, Poběžovice, Tupesy, Horní Vícemilice a 2 grunty na Veselí.

Roku 1629 byli Thunové povýšeni do hraběcího rodu. Trvale bydleli v Děčíně, a proto na Choltice jen zajížděli. Celé panství spravoval purkrabí.

Hrabata Thunové byly přísnými katolíky a snažily se pokatolčit i poddané na svém panství, ale výsledek soupisu podle náboženství, který provedli v roce 1657, tomu neodpovídal. Podle tohoto soupisu bylo z 390 obyvatel panství 295 nekatolíků.

1.4.3 Stavba zámku a kaple⁸

Větší část třicetileté války byl majitelem thunovských panství Jan Sigmund Thun. Jeho tři nejmladší synové se stali zakladateli thunovských majorátů: děčínský založil Don Maxmilián, klášterecký Michal Oswald a choltický majorát založil nejmladší syn Romedius Konstantin. Vznikly tak tři větve rodu.

Protože hraběcí rodina trvale bydlela v Děčíně a choltický zámek byl několik desetiletí bez vrchnosti, neopravoval se. Návštěvy vojska mu také nepřidaly, takže když se Romedius ujal správy zděděného majetku, byla budova choltického zámku neobyvatelná.

Po dohodě s ostatními příslušníky rodu bylo proto rozhodnuto vystavět nové sídlo. Podle návrhu Luca di Rossi z Pisy měl mít podobu čtverce, jehož tři strany měly tvořit budovy a severní, volná strana, měla být uzavřena mohutnou mříží. Středem celé stavby měla být uprostřed jižního křídla vestavěná kaple. Nedostatek finančních prostředků nedovolil stavbu dokončit, v podstatě je vystavěna polovina projektované budovy.

V jižním křídle zámku je vestavěna kaple svatého Romedia. Dnes je to farní kostel. Na rozích vchodů a obdélníkových oken jsou postavy světových kacířů - Šimona čaroděje, Aria,

⁸ KABELÁČ, Karel. *Choltická kronika vypráví*. Pro tisk upravila ing. Marie Kabeláčová-Fižová. 1. vydání, Pardubice: VČT Pardubice, provoz 21 Hradec Králové, 1985

Luthera, Kalvína, Manesa, Nestoria, Jeronýma Pražského a Mistra Jana Husa. Pod nimi jsou medailóny s jejich hanlivými znaky.

Z původního zámku zde zůstala jen jedna věž, kde bydlel purkrabí. A zatímco v jiných zámcích jsou jen malé, někdy prosté kaple, ale přepychové bydlení, v Cholticích je to opačně: přepychová kaple, a velice skrovné bydlení. Podle úsudku našich předních znalců baroka - doktora Z. Wirtha a doktora V. V. Štecha - je to jedna z nejhezčích raně barokních staveb u nás.

V nově vystavěném zámku založili v roce 1672 hraběcí manželé lékárnu pro chudé. Založení lékárny a růžencového bratrstva svědčí o tom, že stavba zámku a kaple byla dokončena rokem 1670.

1.4.4 Noví majitelé – opět Thunové⁹

Roku 1700 zemřel jako c. k. komoří, tajný rada a český místodržící Romedius Konstantin Thun. Jeho syn Romedius František přikoupil roku 1704 valský statek a v roce 1707 štěpánovský statek.

Roku 1719 zemřel Romedius František Thun a jeho manželka prodala zadlužené panství roku 1721 svobodnému pánu V. Chotkovi a ten je roku 1722 prodal hraběti Norbertu Trauttmansdorfovi. Postavení poddaných se zhoršilo, což dosvědčuje i změna trestu vězení v trest smrti choltického hrdelního soudu "zákeřníkům", kteří dokazovali, že je k činu - většinou krádeži - dohnala bezměrná bída, že se jim otrávil děti potravou z lebedy a otrub a jinému že z hladu zemřely.

Jen deset let bylo panství v jiném držení než Thunů. Roku 1731 koupila Marie Filipa Thunová panství Choltice pro syna Jana Josefa Františka, který se stal majitelem všech tří majorátů - děčínského, kláštereckého i choltického.

⁹ KABELÁČ, Karel. *Choltická kronika vypráví*. Pro tisk upravila ing. Marie Kabeláčová-Fižová. 1. vydání, Pardubice: VČT Pardubice, provoz 21 Hradec Králové, 1985

1.4.5 Soudnictví¹⁰

Roku 1670 byla v Cholticích obnovena katovna. Nejstarší záznam o hrdelním soudu je z října 1652. Je to rozsudek nad Janem Helfertem, který byl odsouzen k vymrskání ze země a apelační soud dovolil, aby byl vyslýchán před mistrem popravním. Z roku kolem 1715 a dalších let se zachovaly výslechy i rozsudky choltického hrdelního soudu. Mezi nimi i tři, kdy se obvinění k žalobě i po provedeném útrpném právu nepřiznali a byli osvobozeni.

Útrpné právo mělo 6 stupňů. První byl představení mistra popravního, při druhém kat ukazoval obžalovanému mučicí nástroje s upozorněním: "... nedej příčinu, aby tvé tělo od přítomného mistra popravního trápeno a trýzněno bylo." Další stupeň bylo přiložení palečnic, potom španělských bot. Když se obžalovaný dále nepřiznal, byl natažen na žebřík a naposled pálen v bocích. Stupeň mučení trval tak dlouho, dokud obviněný neodpověděl na otázku a písař odpověď nezapsal. Otázky byly při každém stupni mučení stejné a zpravidla jich bylo šest.

Po zavedení krajských soudů a zrušení hrdelních stalo se choltické hrdelní vězení vězením obecním.

1.4.6 Počátky průmyslu – choltická faktorie¹¹

Po skončení sedmileté války v roce 1736 byla v městečku zřízena faktorie na zpracovávání lnu a bavlny pro zvýšení výnosu panství. Faktorie byla umístěna v kuželně. Bylo to stavení 75 m dlouhé, 19 m široké, s mnoha okny, která byla vždy 2 nad sebou, takže faktorie měla hodně světla. Suroviny byly nejdříve dováženy z Letovic, potom z rakouského Lince. Výrobky musely být bez chyb, proto se poddaní museli předem učit, a z toho důvodu byla na panství založena přadlácká škola. Škola byla umístěna v přízemí zámku a výuka trvala 5 týdnů. V roce 1767 se konalo první sezení nově založeného řemeslnického cechu. V čele stáli 2 cechmistři, spoluinspektorem byl sám direktor panství Jan Kryštof Hüttl. Výrobu řídil faktor. Choltická faktorie zanikla kolem roku 1830, protože v zemi byl nadbytek anglického textilu. Po faktorii zbyla jen budova, která se časem stala obytnou.

¹⁰ KABELÁČ, Karel. *Choltická kronika vypráví*. Pro tisk upravila ing. Marie Kabeláčová-Fižová. 1. vydání, Pardubice: VČT Pardubice, provoz 21 Hradec Králové, 1985

¹¹ KABELÁČ, Karel. *Choltická kronika vypráví*. Pro tisk upravila ing. Marie Kabeláčová-Fižová. 1. vydání, Pardubice: VČT Pardubice, provoz 21 Hradec Králové, 1985

1.4.7 Reformy za císaře Josefa II.¹²

Se začátkem vlády císaře Josefa II. stíhala jedna reforma druhou. Bylo zrušeno nevolnictví v roce 1781, tolerančním patentem bylo povoleno svobodně vyznávat evangelickou víru.

Reformy dále postihly i soudnictví. Vrchnostenské úřady mohly soudit jen menší přestupky a musely k tomu mít zkoušeného právníka - justiciára. Žádný nesměl být potrestán bez řádného výslechu. Trestání bitím bylo zakázáno a k vězení trvajícimu přes 8 dní muselo být povolení krajského soudu.

1.4.8 Městečko jeho podoba a vývoj do první světové války¹³

V roce 1767 byla nařízena konskripce - první sčítání lidu. Podle něho mělo městečko a Chrtníky dohromady 488 obyvatel. V roce 1770 bylo nařízeno očíslování domů. V městečku jich bylo 70, v Chrtníkách 21, a v Leducích 14.

Městečko změnilo svoji podobu až v roce 1848, kdy tu za rok šestkrát hořelo. Vyhořelo 34 domů a 16 stodol, v následujícím roce pak dalších 14 domů - vyhořela tak polovina městečka. Městečko se pak změnilo. Zmizela dřevěná stavení, nová se stavěla bokem do silnice a v jedné řadě.

V roce 1862 byl vydán nový obecní zákon, kde byl stanoven i rozsah obecní působnosti - ochrana osob a majetku, ochrana požární, polí, péče o školu a chudé.

V roce 1869 vyšel nový školský zákon a v dalším roce byla škola odloučena od církve. Byly zrušeny patronáty, všechny školní záležitosti převzal stát - byly zřízeny místní a okresní školní rady. Nový školský zákon prodloužil školní docházku do 14 let a zrušil nedělní školy. Tím se zvýšil počet žáků a školní učebny v Cholticích nestačily.

¹² KABELÁČ, Karel. *Choltická kronika vypráví*. Pro tisk upravila ing. Marie Kabeláčová-Fižová. 1. vydání, Pardubice: VČT Pardubice, provoz 21 Hradec Králové, 1985

¹³ KABELÁČ, Karel. *Choltická kronika vypráví*. Pro tisk upravila ing. Marie Kabeláčová-Fižová. 1. vydání, Pardubice: VČT Pardubice, provoz 21 Hradec Králové, 1985

Zhruba po 10 letech se začalo s vyměřováním a vykupováním pozemků pro stavbu železniční tratě Vápenný Podol - Přelouč se zastávkami ve Valech, Veselí, Cholticích a Heřmanově Městci. Dne 20. srpna 1882 jela poprvé po této trati ověřená lokomotiva s osobním vagónem.

V roce 1909 byl odhalen pomník básníku B. Jelínkovi, dílo sochařů Maudra a Schejnosty a s verši básníka J. Kvapila. Při odhalování pomníku byli přítomni i spisovatelé A. Jirásek, K. V. Rais a dalších 12 spisovatelů.

1.4.9 První světová válka, první republika¹⁴

Dne 10. prosince 1918 byly zrušeny šlechtické tituly, což velmi těžce nesl tehdejší majitel choltického panství Jan Thun a hrubě urážel republiku. Protože mu hrozilo trestní stíhání, odjel do Tyrol a panství předal na začátku roku 1919 synu Leopoldovi, doktoru práv.

Volby v roce 1919 skončily vítězstvím České strany socialistické a prvním starostou obce v nové republice se stal Josef Maršálek. Ve funkci působil až do roku 1927. V tomto roce byly také uspořádány první veřejné oslavy 1. máje s průvodem přes celé městečko.

V městečku byla před okupací měšťanská škola, lidová hospodářská škola a dětská opatrovna. Byl zde obvodní lékař, zubní ambulance, četnická stanice, železniční a autobusová zastávka, poštovní a telegrafní úřad, farní úřad, Kampelička, cukrovar a lom kamene. Z kulturních sborů a spolků zde byly 2 divadelní soubory, Sokol, muzejní a živnostenský spolek, ženský pěvecký sbor, hudební soubor a dechová hudba. Roku 1938 vyvrcholila napjatá situace jak hospodářská, tak politická a začala druhá světová válka.

1.4.10 Druhá světová válka a vznik druhé republiky¹⁵

Přišel rok 1938, kdy byla uzavřena mnichovská dohoda, a prezidentem republiky se stal dr. Emil Hácha. Pohraniční kraje byly odtrženy a vznikly Sudety. Do Choltic se přistěhovaly hlavně rodiny železničářů.

¹⁴ Choltice [online]. [cit. 2009-10-23]. Dostupný z WWW: <<http://www.choltice.eu/>

¹⁵ Choltice [online]. [cit. 2009-10-23]. Dostupný z WWW: <<http://www.choltice.eu/>

Na začátku školního roku 1939 - 1940 byla v Cholticích otevřena německá třída. Na podnět ředitele školy Karla Hovorky se uskutečnila myšlenka profesora Josefa Jelínka založit regionální muzeum a základem muzea se stala místnost bratří Jelínkových se sbírkami J. Jelínka a F. Nechvíleho.

Začátkem září 1944 zemřel JUDr. Leopold Thun, majitel choltického panství a velkostatku v Luhách. Hned po smrti hraběte se do zámku nastěhovalo německé vojsko. Po dalším náletu v prosinci 1944 na Pardubice se do Choltic přistěhovalo nové německé vojsko, které zabralo obě budovy školy, cukrovar a nakonec i některé soukromé domy.

Dne 5. května 1945 vypuklo v Praze povstání. Hned po vyslechnutí prvních rozhlasových zpráv byly v městečku odstraněny dvojjazyčné nápisy ze školy, obecního a poštovního úřadu i Kampeličky. Objevily se také československé vlajky. Již v květnu opustily městečko ty rodiny, které se na začátku okupace musely vystěhovat z území zabraných Němci. S nimi odešly do pohraničí i některé choltické rodiny.

V roce 1947 obec získala do svého vlastnictví zámek s přílehlou oborou a některé další thunovské pozemky. V místnostech v 1. poschodí jižního křídla bylo umístěno muzeum. Se svolením zemského Národního výboru v Praze sem byly převedeny památky na Bohdana Jelínka a Františka Nechvíle. V oboře byly postaveny nové mostky, opraveno oplocení a byly udržovány cesty.

1.4.11 Vývoj obce od počátku let padesátých¹⁶

V roce 1949 byly zavedeny státní matriky. Prvním matrikářem se stal M. Horák. V roce 1950 se Choltice staly matričním obvodem. Církevní matriky byly prvním lednem 1950 uzavřeny a veškeré zápisy se prováděly do matrik civilních.

Na místě vlašského domu chtělo spotřební družstvo Jednota postavit prodejnu. Zástupci Památkového úřadu z Prahy po prohlídce vlašského domu bourání zastavili a jednalo se o opravě vlašského domu, které se táhlo celý rok 1966, ale jeho majitelé s ní nesouhlasili. Nezbylo, než požádat ministerstvo školství o vyřazení domu z památkových staveb. Tak během 14 dnů zanikl

¹⁶ Choltice [online]. [cit. 2009-10-23]. Dostupný z WWW: <<http://www.choltice.eu/>

jeden z nejhezčích barokních domů venkova. Dne 16. února 1973 byla otevřena nová prodejna – Nákupní středisko spotřebního družstva Jednota. Prodávalo se jen v přízemí, v prvním patře se začalo prodávat až v dubnu.

Počátkem roku 1972 se začala upravovat parková část obory. Kácely se náletové stromy a vytrhávaly keře. Úpravy se prováděly podle plánu architekta J. Vaňka, který měl zapůjčeny plány původního zámeckého parku. Dozor prováděl ing. Dobrkovský z Krajské památkové péče Pardubice.

V osmdesátých letech se začalo pracovat v muzeu – byly vybourány staré dřevěné schody a vyklízely se stávající prostory muzea, aby tu mohla být provedena nová elektroinstalace. V muzeu se vyklidily prostory a uklidily se dřevěné předměty.

Rok 1985 byl pro Choltice slavnostním – 25. října uplynulo 700 let od vzniku obce. K tomuto datu obec chtěla otevřít muzeum. Začalo se tedy pracovat už v krutých mrazech. V srpnu se provedly pouze částečné terénní úpravy. V červenci se již vědělo, že muzeum na oslavy dokončeno nebude. Připravila se alespoň malá výstavka již zrestaurovaných předmětů v salla terreně. Dne 31. srpna se za hezkého počasí oslavilo 700. výročí vzniku Choltic. Na celý den byl připraven bohatý program.

Rok 1990 byl rokem dokončení muzea. V muzeu se vyklízelo, malovalo, natírala se ostění, některá okna, připravovaly se lampičky na osvětlení, byly natřeny a sestaveny vitríny ... Muzeum chtěli brigádníci dokončit do komunálních voleb, které se konaly 24. listopadu.

Rok 1991 přál soukromému podnikání – otevřely se 2 nové prodejny SaS a Choltex. V obci také vznikla služebna Policie ČR. Byl opraven pomník Bohdana Jelínka, začal se projektovat vodovod a připravovat další úpravy ve staré mateřské škole, aby zde vzniklo malé zdravotní středisko i s lékárnou.

1.4.12 Současnost Choltic¹⁷

V Cholticích se jako v jiných městech a vesnicích rozrůstá soukromé podnikání. S textilem zde obchoduje firma CHOLTEx a obchod TEREZA. Je zde také železářství,

¹⁷ Choltice [online]. [cit. 2009-10-23]. Dostupný z WWW: <<http://www.choltice.cz/>>

truhlářství-sklenářství, potraviny MART, obchod se starožitnostmi, novinový stánek a kadeřnictví. V Cholticích jsou také 2 výrobní podniky - soukromá firma Kovoděl a výrobní družstvo CYKLOS.

K 1. prosinci 2006 byl obci vrácen status městyse. Tento status není spojený s žádným finančním přínosem, ale ani s žádnými náklady. Na navrácení titulu mají nárok pouze obce, které označení užívaly před vznikem národních výborů tedy 17. květnem 1954. Dochází tak k nápravě opomenutí při obnově samosprávy po sametové revoluci v listopadu 1989.

1.4.13 Soudní spor o zámek¹⁸

V roce 1992 začala soudní pře o choltický zámek. Žalobu podal hrabě Berthold Thun-Hohenstein, který se cítí být dědicem panství. Po patnácti letech skončil vleklý restituční spor výrokem, jenž přiřkl majetek obci.

Hohensteinově otci byl majetek na Pardubicku zabaven na základě Benešových dekretů v roce 1945, protože se rodina jednoznačně přihlásila k německému občanství. Po sametové revoluci zažádal šlechtický rod o jeho navrácení. Hlavní spor se vede především o zámek v Cholticích. Z něj byly rodině již v roce 1992 navráceny umělecké předměty.¹⁹

"Vyděsilo to celé okolí, jedná se přibližně o 2 000 hektarů,"²⁰ okomentoval šlechticovy nároky starosta Choltic ing. Jan Málek. Na příklad ve Veselí na požadovaných parcelách postavili biokoridor s parkem a dětským hřištěm, ve Valech pozemky křížuje místní komunikace. Obce chtějí celý problém řešit společně v rámci dobrovolného svazku.

Nyní už Thunům zbývá poslední možnost - napadnout postup českých soudců u Evropského soudu pro lidská práva ve Štrasburku. Starosta Choltic ing. Jan Málek je ale plně přesvědčen o tom, že rozhodnutí nejvyššího českého soudu už nic neohrozí.²¹

¹⁸ *Pardubickýdenik.cz* [online]. 14. 9. 2009 [cit. 2010-02-20]. Zprávy-region. Dostupné z WWW: <http://pardubicky.denik.cz/zpravy_region>

¹⁹ *Ct24.cz* [online]. 25.3. 2009 [cit. 2010-02-20]. Zpravodajství. Dostupné z WWW: <<http://www.ct24.cz/domaci>>

²⁰ *Ct24.cz* [online]. 25.3. 2009 [cit. 2010-02-20]. Zpravodajství. Dostupné z WWW: <<http://www.ct24.cz/domaci>>

²¹ *Rozhlas.cz* [online]. 18.7. 2007 [cit. 2010-02-20]. Zpravodajství. Dostupné z WWW: <http://www.rozhlas.cz/pardubice/zpravodajstvi/_zprava/364281>

1.5 Hospodaření

„Finančním hospodařením obcí se označují jak ty stránky hospodářské činnosti obce, které směřují k opatření si potřebných prostředků k úspěšnému plnění svěřených veřejných úkolů, tak i způsoby využití získaných finančních prostředků.“²²

1.5.1 Obsah rozpočtu obce²³

Způsob a možnosti zajištění finančních zdrojů pro jednotlivé rozpočty vymezuje zákon o rozpočtových pravidlech. Pro přehlednost jsou příjmy obce rozděleny do několika skupin: příjmy nenávratné – nedaňového charakteru (příjmy z vlastního hospodaření obce, nahodilé příjmy jako darování obci, veřejná sbírka apod.), příjmy nenávratné – daňového charakteru (celý výnos daně z nemovitosti, výnos místních poplatků, výnos správních poplatků vybíraných obcí a výnos některých plateb souvisejících s ochranou životního prostředí), dotace a podíly na státních daních (dotace, podíly na státních daních a vratky návratných finančních výpomocí) a finanční zdroje návratného charakteru (ve formě úvěrů od peněžního ústavu nebo vydání vlastních dluhopisů).

Výdaje obecního rozpočtu lze členit na výdaje běžné (provozní výdaje, náklady na opravu a údržbu, mzdové náklady apod.) a kapitálové (výdaje na investice, ale také na splácení půjček).

1.5.2 Daňové povinnost²⁴

Do naší daňové soustavy patří tyto daně, které platí obec: daň z příjmů (při výplatě výtěžků z komunálních obligací nebo když je obec zaměstnavatelem), daň dědická a darovací (je-li dědicem či obdarovaným, většinou je od této daně osvobozena), daň z převodu nemovitosti (pokud prodává nemovitý majetek), daň silniční (pokud používá ke své podnikatelské činnosti motorová vozidla zatížená touto daní), daň z přidané hodnoty (pokud sama provozuje hospodářskou činnost) a spotřební daně (stává se jí jen velmi omezeně).

²² ČEBIŠOVÁ, T. *Obec: postavení, správa, činnost*, 1. vydání, ISV, Praha 1996 ISBN: 80-85866-19-6

²³ ČEBIŠOVÁ, T. *Obec: postavení, správa, činnost*, 1. vydání, ISV, Praha 1996 ISBN: 80-85866-19-6

²⁴ ČEBIŠOVÁ, T. *Obec: postavení, správa, činnost*, 1. vydání, ISV, Praha 1996 ISBN: 80-85866-19-6

1.5.3 Rozpočtový proces

„Při sestavování rozpočtu musí obec vycházet nejen z vlastních potřeb obce, ale i z úkolů přenesených na obec státem. Pro tento účel je nutné porozumět rozpočtové skladbě. Příjmy a výdaje všech veřejných rozpočtů se člení podle určitých hledisek. Třídění v podobě závazného, jednotného a přehledného systému pro všechny subjekty, kterých se tyto příjmy a výdaje týkají, je označováno jako rozpočtová skladba neboli klasifikace. Rozpočet obce schvaluje, podle zákona o obcích, obecní zastupitelstvo.“²⁵

1.5.4 Rozpočet obce

Všechny porovnávané rozpočty jsou vyrovnané, výdaje jsou pokryty příjmy, jak je vidět z následující tabulky. Přispívá k tomu i osmá skupina, kterou se konsolidují obecní příjmy. Největší příjmovou položkou jsou skupina 0 a skupina 3, která se zabývá službami pro obyvatelstvo. Další velkou položkou jsou také příjmy za sociální věci, které se skrývají pod skupinou 4.

Největšími běžnými výdaji jsou výdaje na školství a kulturu ve skupině 3, a druhými největšími jsou výdaje na státní moc a správu ve skupině 6. V kapitálových výdajích jsou v posledních letech největšími výdaje na dopravu a vodní hospodářství. Zatímco výdaje na sociální věci ve skupině 4 a na požární ochranu a záchranných integrovaný systém v roce 2008 nebyly žádné.

²⁵ ČEBIŠOVÁ, T. *Obec: postavení, správa, činnost*, 1. vydání, ISV, Praha 1996 ISBN: 80-85866-19-6

Tabulka 1: Rozpočet městyse choltice v letech 2006 – 2009 (v tisících korun českých)²⁶

Členění rozpočtu		Rok		
		2006	2007	2008
Příjmy	Skupina 0	23 117,78	12 114,39	13 925,24
	Skupina 1	0,00	0,00	13,05
	Skupina 2	208,67	658,69	429,43
	Skupina 3	2 719,71	2 356,39	3 378,62
	Skupina 4	635,50	1 202,56	1 270,92
	Skupina 5	0,00	0,00	15,09
	Skupina 6	27,77	26,61	49,16
	Celkem	26 709,43	16 358,64	19 081,51
Výdaje	Skupina 2	559,24	480,62	1 417,41
	Skupina 3	6 247,95	6 716,90	7 965,76
	Skupina 4	486,89	1 143,38	1 132,18
	skupina 5	240,02	375,27	367,14
	Skupina 6	3 920,98	4 047,35	4 452,21
	Běžné celkem	11 455,08	12 763,52	15 334,70
	Skupina 2	6 782,25	1 717,40	1 971,05
	Skupina 3	1 626,40	260,90	1 415,84
	Skupina 4	9 427,56	149,98	0,00
	Skupina 5	0,00	86,03	0,00
	Kapitálové celkem	17 836,21	2 214,31	3 386,89
	Výdaje celkem	29 291,29	14 977,83	18 721,59
	Pevné části	Skupina 8	2 581,82	-1 380,88
Dotace	Přijaté transfery	12 930,97	509,13	692,89
	Poskytnuté transfery	0,00	0,00	0,00

Zdroj: Vlastní zpracování

1.6 Infrastruktura²⁷

Termín infrastruktura má svůj původ v 19. století ve Francii a během první poloviny 20. století primárně označovalo vojenská zařízení. Nyní je chápána jako veřejná infrastruktura, která se vztahuje jak ke specifickým funkcím – dálnice, ulice, silnice a mosty; hromadná doprava, letiště a letecká síť; vodárny a vodní zdroje; čistírny odpadních vod; zpracování komunálního odpadu; výroba a přenos elektrické energie; telekomunikace a zpracování nebezpečného odpadu – tak i ke složeným polyfunkčním systémům.

²⁶ ARISweb: prezentace údajů ÚSC [online]. 2001- [cit. 2010-01-25]. Dostupný z WWW: <http://www.info.mfcr.cz/aris/>

²⁷ Choltice [online]. [cit. 2009-06-20]. Dostupný z WWW: <http://www.choltice.cz/>

Obec má svůj obecní úřad, který má matriku a stavební úřad. Ve funkci uvolněného starosty obce zde působí ing. Jan Málek. V budově je umístěna knihovna, služebna policie ČR a advokátní kancelář.

Obec je zřizovatelem mateřské a základní školy. Je zde i malé zdravotní středisko s obvodním, zubním a dětským lékařem, navíc je tu i lékárna. Dále tu je na náměstí Svaté Trojice poštovní úřad. Je zde také dokončená plynofikace, vodovod a kanalizace.

1.7 Působnost obce

„Nejobecněji lze působnost obce charakterizovat jakožto souhrn práv a povinností, které jsou obci právním řádem stanoveny k plnění jejích úkolů. Takto chápaná působnost má svoji dimenzi místní neboli územní (obec vykonává svou působnost v rámci určitého území) a věcnou (obsahovou, reálnou – tato dimenze určuje okruh společenských vztahů, v nichž je působnost vykonávána). Užívá se označení tzv. místní a věcná působnost).“²⁸

1.7.1 Samostatná

„Do oboru samostatné působnosti patří záležitosti, které jsou v zájmu obce a občanů obce, pokud nejsou zákonem svěřeny státu, krajům nebo pokud nejde o přenesenou působnost orgánů obce. Samostatná působnost obcí je uvedena v zákonech jednak příkladným výčtem a dále jako péče v územním obvodu obce v souladu s místními předpoklady a zvyklostmi o komplexní územní rozvoj, zejména o vytváření podmínek pro rozvoj sociální péče a pro uspokojování potřeby ochrany a rozvoje zdravých životních podmínek, dopravy a spojů, potřeby informací, výchovy a vzdělávání, celkového kulturního rozvoje a ochrany veřejného pořádku.

Do samostatné působnosti ze zákona o obcích zejména patří:

- Hospodaření obce*
- Program rozvoje územního obvodu obce*
- Územní plán obce a regulační plán a vyhlášení jejich závazné části obecně závaznou vyhláškou*
- Rozpočet obce*

²⁸ KOPECKÝ, M. *Právní postavení obcí: základy obecního práva*, 1. vydání, Codex Bohemia, Praha 1998, ISBN: 80-85963-73-6

- Závěrečný účet
- Trvalé a dočasné peněžní fondy obce
- Právnícké osoby obce a organizační složky obce, účast obce v právnických osobách
- Vydávání obecně závazných vyhlášek
- Místní referendum
- A další²⁹

1.7.2 Přenesená

„Státní správa vykonávaná obcí je přenesená působnost, jež je určena ve speciálních zákonech, přičemž na obce je přenesena rozdílná míra státní správy. Podle míry přenesení státní správy rozlišujeme:

- Všechny obce
- Obce s matričním úřadem
- Obce se stavebním úřadem
- Obce s pověřeným obecním úřadem
- Obce s rozšířenou působností
- Brno se zvláštní přenesenou působností
- Praha s působností kraje³⁰

Obec Choltice je obcí s matričním a stavebním úřadem. Matrika spravuje obce Bukovina u Přelouče, Holotín, Chrtínky, Choltice, Jedousov, Jeníkovice, Lipoltice, Poběžovice u Přelouče, Sovolusky, Stojice, Svinčany, Svojšice, Turkovice, Urbanice a Veselí. Stavební úřad má pověření pro obce Bezděkov, Bukovina u Přelouče, Holotín, Choltice, Chrtínky, Jedousov, Jeníkovice, Lipoltice, Poběžovice u Přelouče, Sovolusky, Stojice, Svinčany, Svojšice, Turkovice, Urbanice a Veselí.³¹

²⁹ KOUDELKA, Z. Průvodce územní samosprávou po 1. 1. 2003, 1. vydání, Praha, Linde Praha 2003, ISBN: 80-7201-403-X

³⁰ KOUDELKA, Z. Průvodce územní samosprávou po 1. 1. 2003, 1. vydání, Praha, Linde Praha 2003, ISBN: 80-7201-403-X

³¹ Regionální informační servis [online]. 2005- [cit. 2010-02-15]. Dostupný z WWW: <<http://www.risy.cz/index.php?pid=202&sid=1916&mid=336>>

2 Charakteristika mikroregionu

2.1 Vymezení

„Při výkonu samostatné působnosti mohou obce vzájemně spolupracovat a to:

- bez vytvoření nového právního subjektu na základě smlouvy uzavřené ke splnění konkrétního úkolu,*
- vytvořením dobrovolného svazku obcí na základě smlouvy,*
- zakládáním právnických osob dvěma nebo více obcemi.“³²*

V tomto případě se jedná o dobrovolný svazek obcí na základě smlouvy, který vznikl v roce 1999.

2.1.1 Obecné informace a kontakty na mikroregion³³

Mikroregion se rozkládá na území NUTS II Severovýchod, Pardubický kraj a okres Pardubice. Počet obyvatel mikroregionu je 13 664 z toho 6 741 mužů a 6 923 žen (k 1. 1. 2009). Jeho výměra je 11 736 ha (také k 1. 1. 2009).³⁴ Sídlo mikroregionu je v obci Choltice, v přirozeném spádovém centru území.

Sídlo: Obecní úřad Choltice, Pardubická 78, 533 61 Choltice

Právní statut: svazek obcí

IČO: 7105315

Předseda: Ing. Jan Málek

Organizační poradce: Kateřina Korejtková

Infocentrum: Infocentrum Přelouč, Hotel Bujnoch, Pardubická 1422, 535 01 Přelouč

V roce 2005 se mikroregion stal členem místní akční skupiny MAS Železnohorský region.

³² KOUDELKA, Z. Průvodce územní samosprávou po 1. 1. 2003, 1. vydání, Praha, Linde Praha 2003, ISBN: 80-7201-403-X

³³ Region Železných hor [online]. c1998-2009. [cit. 2009-04-20]. Dostupný z WWW: <<http://www.maszr.oblast.cz/>>

³⁴ MOS : Městská a obecní statistika [online]. Český statistický úřad, c2008 [cit. 2010-01-15]. Dostupný z WWW: <http://www.czso.cz/lexikon/mos_vdb.nsf/okresy/CZ0532/>.

2.1.2 Předmět činnosti³⁵

Obecně je předmětem činnosti ochrana a prosazování společných zájmů členských obcí v jednotlivých věcech, dále je to zejména spolupráce při obnově a rozvoji venkova, při přípravě a realizaci rozvojových programů Evropské unie a činnosti podle § 50, odstavce 1 zákona číslo 128/2000 Sb., o obcích.

Ale jsou to i takové aktivity, které se z objektivních důvodů týkají jen některých členských obcí, jen pokud jsou v souladu se zájmy svazku.

Svazek je také oprávněn založit podnikatelské i nepodnikatelské subjekty dle platné právní úpravy buď samostatně anebo s dalšími osobami.

2.1.3 Členské obce³⁶

V současné době sdružuje mikroregion 1 město, 1 městys a 19 obcí.

Zakládajícími obcemi jsou městys Choltice, který byl rovněž největším iniciátorem tohoto svazku obcí, dále to jsou obce Bezděkov, Brloh, Holotín, Chrtníky, Jedousov, Jeníkovice, Mokošín, Poběžovice, Stojice, Svinčany, Svojšice, Turkovice, Urbanice, Valy a Veselí.

Další obce přistoupily později a jsou to město Přelouč a obce Bukovina u Přelouče, Lipoltice, Sovolusky a zatím posledním přistoupivším členem je obec Litošice. A tak z původních 16 zakládajících obcí má mikroregion nyní 21 členů.

2.2 Historie mikroregionu

2.2.1 Geologický vývoj³⁷

Krajina kolem městyse není geologicky tak jednoduchá. Z nejstarších hornin, krystalických břidlic, je tu fylit, který mladšími vrstvami vystupuje na povrch u Lipoltic, kde se

³⁵ Svazky obcí Pardubického kraje [online]. 2008- [cit. 2010-01-19]. Dostupný z WWW: <<http://www.pardubickykraj.cz/address.asp?thema=2678&category=&item=31111>>

³⁶ Region Železných hor [online]. c1998-2009 [cit. 2009-04-20]. Dostupný z WWW: <<http://www.maszr.oblast.cz/>>

³⁷ Choltice [online]. [cit. 2009-06-20]. Dostupný z WWW: <<http://www.choltice.cz/>>

dříve v lomu Hačka lámal a používal na stavby. Táhne se pak od Lipoltic přes Ledce, Stojice, Raškovice a dále po okraji Železných hor.

Tam, kde voda odplavila horní vrstvy jako u Urbanic, objevila se další stará hornina, dioryt. Vzhled těchto hornin dokazuje, že zde v prvohorách bylo moře, které zaplavovalo celý náš kraj. V této době docházelo často k sopečné činnosti, jejímž výsledkem bylo vylití diabasu. Tato nazelenalá hornina se u Chrtník dostala až na povrch.

Horninami druhohor jsou u nás křídové usazeniny zelenavých pískovců a bělohorské opuky. Doba třetihor se nejvíce projevila u Sovolusk. Zde došlo k vylití lávy. Při dřívějších zemětřeseních a sopečné činnosti vznikla některá údolí v našem okolí.

I ve čtvrtohorách vznikaly nové vrstvy. Zvětrané horniny přeměněny v písek, hlínu a štěrk, nebyly od nás jen odnášeny, ale zůstávaly zde. V nich se pak našly kosti zvířat žijících zde v dobách čtvrtohorních. Našly se zde kosti nosorožce, koně, psa, dokonce i obratel a stolička mamuta.

2.2.2 Historie vývoje mikroregionu³⁸

Množství archeologických nálezů dokládá osídlení zdejší krajiny již v poslední době ledové a v době bronzové.

V době hradištní (do 13. století) vykonával kníže správu země pomocí sítě hradišť a tvrzí. Téměř každá obec mikroregionu má ve své historii zmínku o existenci tvrze. Nejlépe dochovaná středověká tvrz se nachází v obci Svojišice. Kamenné zdivo pochází ze 14. století a ještě v 16. století sloužila jako panské sídlo rodu Gerštorfů.

Ke sjednocení regionu došlo v první polovině 16. století příchodem Jiříka Gerštorfa z Gerštorfu, který přispěl k rozvoji celého kraje. Mimo jiné tento rod přebudoval ve 2. polovině 16. století tvrziště v Cholticích na renesanční zámek a založil zámeckou oboru. Rod Gerštorfů působil v regionu do roku 1623, kdy jim byl rodový majetek po porážce českých stavů na Bílé hoře zkonfiskován. Od tohoto roku až do konce druhé světové války se stává celé panství rodovým majetkem rodu Thun-Hohenstein.

³⁸ *Region Železných hor* [online]. c1998-2009, [cit. 2009-04-20]. Dostupný z WWW: <<http://www.maszr.oblast.cz/>>

2.3 Vznik a zajímavosti obcí mikroregionu³⁹

Na území členských obcí mikroregionu je značné množství architektonických památek, většinou sakrální povahy. Bylo zde zmapováno 97 památek, které jsou ve vlastnictví jednotlivých obcí a nalézají se na obecních pozemcích. Mezi nejpočetnější sakrální památky patří kamenné křížky, Boží muka a morové sloupy, dále je zde několik kaplí, márníc a hrobek. Z ostatních historických památek je nejvíce různých zvoníček, památníků padlým vojákům ve světových válkách a pomníky významným osobnostem. Do ostatních památek můžeme zařadit zámek v Cholticích, budovu Občanské záložny a milník v Přelouči, tvrz ve Svojšicích a ohradní hřbitovní zdi v obcích Stojice a Turkovice.

2.3.1 Bezděkov

Katastr obce byl osídlen od pravěku, jak to dokazují archeologické nálezy např. pazourkových nástrojů. Bylo zde také odkryto slovanské pohřebiště z 11. - 12. století. Obec je písemně poprvé zmiňována až roku 1378. Tehdy to byla církevní půda - vlastnilo ji olomoucké biskupství. Jeho katastrální území tvoří část východní hranice mikroregionu.

Na území obce jsou tři drobné památky, jde o dřevěnou zvonici a kamenný křížek a památník padlým v 1. světové válce. Stav těchto památek je vyhovující a v nejbližší době nebude vyžadovat žádné zásahy.

2.3.2 Brloh

Na okraji Brlohu můžeme pozorovat, jak pradávny mořský příboj opracovával břeh. Na takových místech nalezneme vápnité usazeniny s valouny tvrdých hornin a vápence s množstvím zkamenělých živočichů. Ves se poprvé připomíná roku 1318 a zmínka o tvrzi je z roku 1542. Území této obce tvoří část západní hranice mikroregionu.

V jeho katastrálním území se nachází 6 drobných památek a archeologické stopy po zdejší tvrzi. V obci je dřevěná zvonice, kamenný kříž a památník padlým v 1. světové válce. Tyto památky jsou pravidelně udržovány, poslední oprava proběhla v roce 2000. Jejich stav je

³⁹ *Region Železných hor* [online]. c1998-2009, [cit. 2009-04-20]. Dostupný z WWW: <<http://www.maszr.oblast.cz/>>

vyhovující, v budoucnu je plánováno pouze obnovení některých nátěrů. U obce je též kamenný kříž z roku 1860, jehož stav již vyžaduje větší zásahy. Na území místní části Benešovice se nachází kamenný kříž a zvonice. Ty jsou v dobrém stavu, jejich poslední oprava proběhla v roce 1997 a do budoucna se počítá pouze s opravou nátěru.

2.3.3 Bukovina u Přelouče

První písemné zprávy o obci pocházejí z roku 1400. Svě jméno dostala dle strání osázených buky, které obec obklopovaly. Jako první v okolí měla dobrovolný hasičský sbor, založený v roce 1895. Má druhou nejmenší rozlohu a třetí nejmenší počet obyvatel v mikroregionu. Tvoří část jižní a západní hranice mikroregionu.

V obci se nachází kamenný kříž, zvonice a pomník Tomáše Garriguea Masaryka. Všechny památky jsou opraveny a ve výborném stavu.

2.3.4 Holotín

Kdy Holotín vznikl, není známé, ale jisté je, že už roku 1413 byl spojen se Svojšicemi. Název osady znamená Holotův dvůr. Příjmení Holota vzniklo ze staročeského slova značícího opatrovníka psů. Obec má pouze okolo 30 obyvatel, je tedy populačně nejmenším členem svazku. I přes to má větší katastrální výměru než 5 obcí, které mají i čtyřikrát větší počet obyvatel. Tvoří část jižní hranice mikroregionu.

Kamenný kříž v centru obce pochází z roku 1878 a je ve výborném stavu, v letech 2004 a 2005 proběhla jeho generální oprava včetně okolních úprav.

2.3.5 Choltice

První zmínky sahají nejméně do roku 1285. V obci je mnoho kulturních památek. Kromě Přelouče je to jediná obec s více než tisícem obyvatel, ale i přes to je až třetí v pořadí co se týče rozlohy. Leží téměř uprostřed území mikroregionu.

V městysi Choltice se nalézají 7 drobných památek a na území místní části Ledec 2 drobné památky. Na jeho území se také nalézají mnoho významných kulturních památek zapsaných v Ústředním seznamu kulturních památek. Nejvýznamnější je objekt zámku, hřbitovní kaple

rodiny Thunů, kaplička sv. Antonína, dřevěná zvonice, pomník Bohdana Jelínka, boží muka při silnici na Stojice a na odbočce do Podhorek, socha Nejsvětější trojice na náměstí, pomník Františka Nohejla a Františka Kubelky při silnici ke Stojicím, silniční most přes Zlatotok. Stav zámku bude vyžadovat postupnou rekonstrukci včetně restaurátorských zákroků v interiéru. Hrobka rodu Thunů je vystavěna v pseudorománském slohu a pochází z let 1871-1872. Její stav bude vyžadovat rekonstrukci veškerých konstrukčních prvků a povrchových úprav objektu podle samostatného odborného posudku. Stav dalších památek, kamenných křížků a soch je narušen povětrnostními vlivy, některé jsou dokonce v havarijním stavu.

Mezi zajímavosti také ovšem patří zámecká obora - kde dodnes najdeme vzácné a chráněné rostliny a živočichy. Z rostlin je to například d'áblík bahenní, přeslička největší, plavuň vidlačka a lomikámen zrnatý, ze vzácných stromů je to: jinan dvoulaločný, jalovec viržinský a tulipánovník. Z živočichů se zde vyskytuje téměř všechno zpěvné ptactvo a další vzácní ptáci, například datel černý, volavka popelavá, slavík zpěvný a kulíšek menší, ale také zde žijí ježci, raci, všechny druhy žab a další druhy chráněných živočichů.

2.3.6 Chrtníky

V malebném údolí, v němž byla vesnička Chrtníky založena, je možné nalézt památky na dávnou geologickou minulost, kdy zde bylo křídové moře, a to různé fosilie a zbytky žraločích zubů. Na katastru obce bylo také prokázáno tábořiště lovců mamutů z mladšího paleolitu.

I když první písemná zmínka o Chrtnicích je až z roku 1397, vesnice je mnohem starší. Název obce Chrtníky je upomínkou na středověk, na dobu hradištní, kdy zde byli usazeni psáři. Úkolem psářů bylo cvičit lovecké psy. Územně nejmenší obec mikroregionu sousedící s Cholticemi leží téměř uprostřed území mikroregionu.

V obci se nachází zvonice a kříž, které jsou v nevyhovujícím stavu. U kamenných částí bude potřeba opravit zvětralý povrch a u železných je nutné odřezání a natření antikorozií barvou.

2.3.7 Jedousov

V souvislosti se štěpánovskou tvrzí je v polovině 16. století doložena i obec Jedousov. Jedousov ve své historii totiž náležel ke statku štěpánovskému a s ním byl později připojen k choltickému panství. Od roku 1902 se stal Jedousov po odtržení od Choltic samostatnou obcí. Původní tvar jména Jedousov zněl Dědúsov, tedy Dědousův dvůr. Slovo dědous mělo hanlivý přídech, něco jako morous. Pod jeho správou spadá místní část Loděnice. Leží v centru území mikroregionu.

V Jedousově se nachází pouze kaple Panny Marie z roku 1890. Její stav je dobrý, vyžaduje pouze drobné opravy střešní části.

2.3.8 Jeníkovice

Poprvé se připomínají roku 1227. Tehdy zde stála také tvrz. Původní název zněl Něnkovice. Název byl později změněn na Jankovice. Toto jméno nesly až do roku 1648, kdy byl opět změněn na dnešní Jeníkovice. Tvoří část východní hranice území mikroregionu.

Na území obce se nachází kaplička sv. Václava, ta prošla v roce 1993 rekonstrukcí a vyžaduje pouze drobné opravy a nátěr oplechování střechy. Památník padlým v 1. světové válce z roku 1935 byl opraven v roce 1994 a jeho stav je dobrý.

2.3.9 Lipoltice

Datum založení obce není známo. Tvrz v Lipolticích se připomíná roku 1257. Na počátku 16. století se tvrz už uvádí jako pustá. V roce 1783 bylo v Lipolticích zahájeno školní vyučování. K obci patří dvě místní části, Sovoluská Lhota a Pelechov. Tvoří západní část hranice mikroregionu.

Na katastru obce se nachází 5 drobných památek a 2 významné památky zapsané v Ústředním seznamu kulturních památek. Těmi jsou kostel sv. Matouše, který je nejstarší stavbou v obci, a vodní mlýn. Z drobných památek je v dobrém stavu pouze památník padlým, dřevěná zvonice a kamenný kříž v místní části Pelechov. Další 2 kříže u kostela a na hřbitově jsou ve velmi špatném stavu způsobeném povětrnostními vlivy.

2.3.10 Litošice

První zmínky o obci pocházejí z roku 1167. I přes to, že má pouze 119 obyvatel, má včetně místní části Krasnice druhou největší katastrální výměru z obcí svazku. Tvoří západní hranici území mikroregionu.

Obec vlastní více než 700 ha obecních lesů.

2.3.11 Mokošín

Název obce Mokošín je snad odvozen od slovanské bohyně Mokoše - ochránkyně žen a jejich prací, představovala matičku zemi. V roce 1086 se v zakládací listině benediktinského kláštera v Opatovicích nad Labem objevuje první písemná zmínka o Mokošíně. Jedná se o jednu z nejstarších obcí ve východních Čechách. Leží severněji od centra mikroregionu.

Z obce Mokošín je krásným výhled na Přelouč, Sněžku a široké okolí. V obci se nachází pouze pravidelně udržovaný kamenný kříž v dobrém stavu.

2.3.12 Poběžovice

Datum založení není známo. Původní tvar byl Poběhovice a znamenal ves lidí Poběhových. Poběžovická tvrz byla stejně jako mnoho okolních vypálena uherským vojskem Matyáše Korvína. Jedna z nejmenších obcí svazku, jak populačně tak rozlohou. Leží v centru mikroregionu.

Kamenný křížek z roku 1872, který se nachází v centru obce, je velmi narušen povětrnostními vlivy a vyžaduje rekonstrukci.

2.3.13 Přelouč

V roce 1086 ji král Vratislav věnoval benediktinskému klášteru v Opatovicích nad Labem. V roce 1261 povýšil král Přemysl Otakar II. Přelouč na městečko. Město s jádrem na levém břehu řeky Labe se skládá z 8 místních částí – Přelouč, Klenovka, Lhota u Přelouče, Lohenice, Mělice, Škudly, Štěpánov a Tupesy. Městem prochází významná železniční tepna

tranzitního koridoru Praha – Ostrava. Je největší obcí mikroregionu a tvoří část západní a východní hranice a celou severní hranici území mikroregionu.

Na katastru města se nachází množství významných kulturních památek zapsaných v Ústředním seznamu kulturních památek. Areál kostela Panny Marie je tvořen kostelem, ohradní zdí s arkádou a židovským hřbitovem, areál kostela sv. Jakuba je tvořen kostelem, ohradní zdí, márnicí, farou a sochou sv. Václava. Dále socha sv. Jana Nepomuckého, objekt bývalého muzea, Občanská záložna, vodní elektrárna s mostem přes Labe, měšťanský dům a bývalý pivovar.

V místní části Lhota pod Přeloučí se nalézá areál usedlosti a ve Štěpánově zbytky tvrziště. Na území města Přelouč a v jeho místních částech se nachází také velké množství drobných památek. Jde o památníky padlým, kamenné křížky a zvoničky, které jsou v každé místní části. Jejich stav je dobrý, vyžaduje pouze mechanické očištění a zvýraznění nápisů kontrastní barvou. Pouze křížek a zvonička v Klenovce jsou ve špatném stavu způsobeném povětrnostními vlivy.

Přelouč se může také pochlubit řadou významných rodáků. Na počest jednoho z nich, Františka Filipovského, je zde každoročně udělována Cena za nejlepší výkon v dabingu.

2.3.14 Sovolusky

Ves je písemně zmíněna již roku 1360. Její území tvoří část západní hranice mikroregionu.

V roce 1926 se v sovoluském katastru hledala ruda a našlo se malé množství rudy magnetové. Nedaleko obce se nachází přírodní památka Skalka u Sovolusk. Jedná se o zvláštní útvar, který vytvořila spilitová láva ve velmi dávné geologické minulosti naší země.

V obci se nachází dřevěná zvonička v dobrém stavu, pouze její zastřešení je potřeba opravit. Kříž v centru obce je značně narušen povětrnostními vlivy a vyžaduje opravu.

2.3.15 Stojice

První písemná zmínka o Stojicích je z roku 1349. Zdejší pozdně gotický kostel Všech svatých byl roku 1350 postoupen nově zřízenému litomyšlskému biskupství. Jméno obce Stojice může být odvozeno od vsi lidí Stojatových nebo od stojiště, což je nevymýcená část porostu

ponechaná na pasci. Název může pocházet také od slova stojecí, a to byl církevní plat. Tvoří část jižní hranice mikroregionu.

Ve Stojicích se nachází 5 drobných památek, ale také několik významných zapsaných v Ústředním seznamu kulturních památek. Jde o kostel Všech svatých s márnicí a ohradní zdi, které jsou v havarijním stavu a vyžadují rozsáhlou rekonstrukci. V seznamu je také pomník obětem 1. světové války, pomník doktoru Janu Bartoňovi a sýpka, Boží muka, která se nacházejí za obcí a socha sv. Jana Nepomuckého z roku 1672 stojící před kostelem. Tyto památky jsou v dobrém stavu.

2.3.16 Svinčany

Podle pověsti se sem kdysi zatoulala ohromná svině a rozryla půdu západně pod tvrzí tak hluboko, že zde vytryskla z hloubi voda. Na dně jámy se objevil napolo odkrytý starý zvon. Těm, kteří pozorně naslouchali jeho hlasu, zdálo se prý, že volá : "Vyryla mě svině - vyryla mě svině ..." Tento hlas zvonu zůstal, i když byl později přelit, a proto prý bylo dáno osadě jméno Svinčany.

První zmínka o nich pochází z roku 1226. Ve středověku zde stávala tvrz, která vyhořela ve válce mezi uherským králem Matyášem Korvínem a českým králem Jířkem z Poděbrad.

Jsou zakládající obcí jak mikroregionu Podhůří Železných hor, tak mikroregionu Heřmanoměstecko do kterého patří místními částmi Horní a Dolní Raškovice. Tvoří část jižní a východní hranice území mikroregionu.

Na katastru obce jsou významné kulturní památky zapsané v Ústředním seznamu kulturních památek. Je to kostel sv. Vavřince a náhrobky rodu Gerštorfů z konce 17. století, fara, venkovská usedlost a Morový sloup. Ten je značně poškozen vlivy počasí. Kříže na území obce jsou také narušeny. Mariánská socha z roku 1864 byla v roce 1990 opravena a je v dobrém stavu, stejně tak jako památník padlým.

2.3.17 Svojšice

První zmínky o obci pocházejí z roku 1365. Z této vesnice pocházela manželka Karla Havlíčka Borovského, která má v obci v blízkosti tvrze i pomník. Od roku 1920 jsou Svojšice samostatnou obcí, k níž patří i osada Cihelna a chatová oblast Okrouhlík. Leží jižně od centra mikroregionu.

V obci se nachází středověká tvrz z roku 1365. Je zapsána v Ústředním seznamu kulturních památek a v roce 1995 byla nákladem téměř jeden milion korun opravena. Její stav je tedy dobrý. Památníky Julie Havlíčkové a Pavla Suly pocházejí z druhé poloviny 20. století a jejich stav je proto výborný. Kamenný kříž a zvonice sv. Vavřince z roku 1835 jsou narušeny a vyžadují opravu.

2.3.18 Turkovice

První historická zpráva o Turkovicích pochází z roku 1257. Jméno obce je odvozeno od slova tur, tedy skot. Obec se skládá z 3 místních částí - Turkovice, Bumbálka a Rašovy. Tvoří část jižní hranice mikroregionu.

Na katastru obce se nachází areál kostela sv. Martina, který je tvořen kostelem, ohradní zdí s náhrobky rodu Gerštorfů, hradní kaplí, márnicí a přilehlými pozemky, zapsaný v Ústředním seznamu kulturních památek. Ohradní zeď je v poměrně dobrém stavu. Empírová hrobní kaple Pachtů z Rájova z roku 1839 má poškozenou omítku vlivem zemní vlhkosti. Sochy Panny Marie a sv. Jana Nepomuckého jsou v dobrém stavu a potřebují mechanicky očistit. Památník padlým je také v dobrém stavu.

2.3.19 Urbanice

Starý význam jména Urbanice je ves lidí Urbanových. Osobní jméno Urban vzniklo z latinského urbanus, což znamená měšťák. První zmínka o Urbanicích pochází z roku 1383. Tato obec je populačně druhým nejmenším členem mikroregionu. Leží jihozápadně od centra území mikroregionu.

V obci je kaple z roku 1925. Ta byla v roce 2000 opravena, ale vlivem zemní vlhkosti má již nyní poškozenou omítku, která vyžaduje opravu. Kamenný kříž a zvonička jsou v dobrém stavu.

2.3.20 Valy

Nejstarším písemným dokladem o existenci Valů je stručný záznam z 1. července 1398. Už na přelomu 14. a 15. století tu na vyvýšenině stála tvrz. Populačně je to třetí největší obec mikroregionu. Tvoří část východní hranice území mikroregionu.

Osada vznikla v příhodném místě u brodu přes Labe. Lidé z vesnice tu v mělčině lovili ryby jednoduchou a prastarou metodou pomocí proutěného plůtku. Jím naháněli ryby do pastí. Tomuto plůtku se říkalo val a od něj je i pojmenování obce Valy.

Valy jsou v okolí považovány za mimořádně dobře prosperující vesnici. Největší novinkou posledního desetiletí života obce znamenají valské trhy, které obec proslavily.

Na území obce je několik památek zapsaných v Ústředním seznamu kulturních památek, jde o kostel Archanděla Michaela se zvonicí, archeologické zbytky tvrze a myslivna. Dále je zde technická památka železniční viadukt. Z drobných památek je v obci zděná zvonice a kříž, které byly nedávno opravovány a jsou v dobrém stavu.

2.3.21 Veselí

První písemná zpráva o existenci obce Veselí pochází z roku 1401. Jméno vsi vzniklo z abstrakce "veselí", tedy snad podle toho, že zakladatelé přáli osadě, aby v ní bylo vždy hojně veselí. Leží severovýchodně od centra mikroregionu.

V obci se nacházejí 2 drobné památky, kaplička z roku 1902, jejíž stav je dobrý a také památník padlým v 1. světové válce z roku 1928, který je vzhledem k materiálu, z kterého byl vyroben, ve stabilně dobrém stavu.

V katastrálním území obce je důležitá přírodní památka Meandry Struhy. Jedná se o meandrující část potoka Struhy, dříve nazývaného Zlatý potok, a je důležitým regionálním biocentrem. Struha je jedním z posledních přirozených toků v Polabí. Žije zde mnoho ohrožených

druhů živočichů a rostlin. Roste zde například kosatec žlutý, dymnivka dutá, orsej jarní a jiné. Lokalita je významným hnízdištěm ptáků. Žije tu pěnice černohlavá, pěvuška modrá, rákosník zpěvný. V březích sídlí ledňáček říční. Ve vodách Struhy najdeme i pstruha potočního a mřenky obecné. Z motýlů zde poletuje babočka osiková a jilmová.

2.4 Vztahy mezi jednotlivými obcemi

„Obce mají právo smluvně vytvářet svazek obcí, nebo do něj vstoupit a to za účelem ochrany a prosazování společných zájmů. Právo na vystoupení ze svazku nesmí být omezeno. Členem svazku mohou být jen obce, svazek je právnickou osobou. Smlouva o vytvoření svazku obcí musí jako přílohu obsahovat stanovy svazku, v nichž musí být uvedeno:

- a) název a sídlo členských obcí,*
- b) název, sídlo a předmět činnosti svazku,*
- c) orgány svazku, způsob jejich ustanovování, jejich působnost a způsob rozhodování,*
- d) majetek členských obcí, který vkládají do svazku,*
- e) zdroje příjmů svazku,*
- f) práva a povinnosti členů svazku,*
- g) způsob rozdělení zisku a podíl členů na úhradě ztráty svazku,*
- h) podmínky přistoupení nových obcí ke svazku, podmínky vystoupení obcí ze svazku, včetně vypořádání majetkového podílu,*
- i) obsah a rozsah kontroly svazku členskými obcemi.*

Obec, která je iniciátorem svazku, je po schválení návrhu smlouvy na vytvoření svazku tímto návrhem vázána do dne, který je stanoven pro jiné obce jako lhůta k přijetí návrhu, pokud jej obec, které je návrh adresován, neodmítne dříve. Znamená to tedy, že po schválení návrhu již iniciující obec nemůže sama návrh zrušit či změnit. Obec, které je návrh určen, může návrh přijmout, odmítnout nebo se nevyjádřit, což má konkludentní účinky odmítnutí po uplynutí lhůty k přijetí. Pokud obec, jíž byl návrh smlouvy adresován, návrh změní, považuje se to za nový návrh smlouvy vůči původnímu navrhovateli. Smlouva o vytvoření svazku nabývá účinnosti přijetím všemi obcemi, pokud není výslovně stanoveno jinak. Účinností smlouvy je svazek založen jako právnická osoba s možností jednat vůči třetím osobám. Svazek vzniká registrací na krajském

úřadě a musí každoročně dát přezkoumat své hospodaření auditorem na své vlastní náklady a za obdobných podmínek jako se přezkoumává hospodaření obce“.⁴⁰

2.5 Rozpočet mikroregionu

Tyto rozpočty jsou také vyrovnané s výdaji pokrytými příjmy, jak dokládám v následující tabulce. Taktéž k tomu přispívá osmá skupina, která konsoliduje příjmy jako tomu bylo u městyse Choltice. Největší příjmovou položkou je skupina 0.

Největšími běžnými výdaji jsou výdaje na bydlení, kulturu a zemní rozvoj ve skupině 3. V kapitálových výdajích je to v každém roce jiné, zatímco v roce 2006 nebyly žádné, v roce 2007 byly výdaje jen do průmyslového a ostatního hospodářství ve skupině 2. A v roce 2008 byly výdaje na bydlení a územní rozvoj ve skupině 3.

Tabulka 2: Rozpočet mikroregionu Podhůří Železných hor v letech 2006 – 2009 (v tisících korun českých)⁴¹

Členění rozpočtu		Rok		
		2006	2007	2008
Příjmy	Skupina 0	732,66	1 103,06	1 364,39
	Skupina 3	21,50	55,67	7,63
	Skupina 6	1,58	1,68	1,85
	Celkem	755,74	1 160,41	1 373,87
Výdaje	Skupina 3	1 019,68	1 040,98	1 363,33
	Skupina 6	3,92	4,21	3,86
	Běžné celkem	1 023,60	1 045,19	1 367,19
	Skupina 2	0,00	145,47	0,00
	Skupina 3	0,00	0,00	10,53
	Kapitálové celkem	0,00	145,47	10,53
	Výdaje celkem	1 023,60	1 190,66	1 377,72
Pevné části	Skupina 8	267,85	30,25	3,85

Zdroj: Vlastní zpracování

⁴⁰ KOUDELKA, Z. Průvodce územní samosprávou po 1. 1. 2003, 1. vydání, Praha, Linde Praha 2003, ISBN: 80-7201-403-X

⁴¹ ARISweb: prezentace údajů DSO [online]. 2001- [cit. 2010-01-25]. Dostupný z WWW: <<http://www.info.mfcr.cz/aris/>>

3 Strategie rozvoje mikroregionu⁴²

Strategický plán vypracovala již v listopadu 2000 Regionální rozvojová agentura Pardubického kraje. Na počátku roku 2009 zpracovala jeho novou verzi pro roky 2009 - 2013. Strategický plán navrhl 5 programů, jimiž by se měl mikroregion zabývat. Jsou to tyto:

- Partnerství a presentace mikroregionu
- Rozvoj cestovního ruchu
- Vzhled a čistota obce, technická infrastruktura
- Rozvoj služeb pro seniory
- Podnikání

3.1 Partnerství a presentace mikroregionu

3.1.1 Cíl

Cílem tohoto programu je zajištění zviditelnění mikroregionu Podhůří Železných hor jeho účinnou presentací a posílení vzájemných vztahů mezi jednotlivými obcemi mikroregionu a také jeho vazby na okolí.

3.1.2 Účel a výsledek

Účinná a kvalitní presentace mikroregionu je v současné době velmi důležitá pro více aktivit. Je potřeba zajistit potřebné informace, ze kterých se může vycházet. Podle nich by mělo dojít k vytvoření komplexnějšího informačního systému mikroregionu, který by obsahoval informace pro turisty, investory, regionální informace, nabídku rozvojových ploch pro podnikání, nevyužitých objektů či rozvojové plochy pro bytovou výstavbu. Je nutné také zajistit jejich maximální zpřístupnění. Děje se tak nejčastěji přes obecní úřady, informační centra, média, internet a další informační zdroje.

Co nejdříve bude také vhodné navázat partnerskou spoluprací se zahraničními obcemi a regiony, díky které bude možné získávat konkrétní poznatky a pomoc. Zejména jde o možnost

⁴² *Strategický plán rozvoje mikroregionu Podhůří Železných hor, aktualizace 2009-2013, rozvojová opatření*

mezinárodní výměny informací, o presentaci a spoluúčast na posilování územní samosprávy, jako nástroje sociálně ekonomického rozvoje a pokroku. Tato spolupráce by měla i pozitivní vliv na vzdělání, a to zejména v oblasti výuky cizích jazyků.

3.1.3 Opatření

Pro zkvalitnění presentace a komunikace mikroregionu je především důležité: vybudovat a zajistit provozování informačního systému mikroregionu; vytvořit www stránky mikroregionu a zkvalitnit jejich provoz; zefektivnit komunikaci v rámci mikroregionu mezi jednotlivými informačními centry, návštěvníky a představiteli mikroregionu; zřídit informační centrum v Přelouči v hotelu Bujnoch; rozšířit síť internetu a zřídit místa s veřejným internetem a Czechpointem. Dále je důležité, aby místní samosprávy lépe komunikovaly s podnikateli a ostatními subjekty neziskové či zájmové povahy.

Chvályhodná by také byla snaha o zapojení mikroregionu a jeho obcí do partnerských vztahů v České republice i v zahraničí. A to zejména: navázáním partnerského vztahu s mikroregionem či mikroregiony v zahraničí (buď samostatně, nebo v rámci MAS Železných hor); dále účastí na zahraničních seminářích či vzdělávacích akcích; zapojením se do regionálních a mezinárodních projektů.

Rozšíření povědomí o mikroregionu by se také dalo jeho presentováním na veletrzích a výstavách (samostatně nebo v rámci MAS Železných hor) ve spolupráci s Destinační společností Východní Čechy. Vytvořily by se společné propagační materiály a tematické upomínkové předměty a presentace a uspořádaly se společné kulturní a sportovní akce, včetně tvorby kalendáře komplexních kulturně společenských akcí.

3.2 Rozvoj cestovního ruchu

3.2.1 Cíl

Cílem tohoto programu je zkvalitnění nabídky produktů cestovního ruchu a tím i zvýšení počtu návštěvníků v mikroregionu.

3.2.2 Účel a výsledek

Mikroregion se může pochlubit celou řadou zajímavých kulturních a historických objektů a přírodních zajímavostí, což představuje spolu s blízkostí pardubické aglomerace široký potenciál pro rozvoj cestovního ruchu.

Konkrétně to jsou zámek v Cholticích, nejlépe dochované zbytky středověké tvrze na Pardubicku stojící uprostřed obce Svojšice. Mezi obcemi Bezděkov a Valy se nachází přírodní památka Meandry Struhy.

Bylo by vhodné zde zřídit informační a turistické centrum, které by výrazně přispělo k rozvoji cestovního ruchu. Jeho cílem by mělo být poskytování základních informací o daném mikroregionu, přičemž informace by měly být aktuální, srozumitelné a vyčerpávající. Mezi další náplň práce by patřilo monitorování, analyzování a následné vyhodnocování údajů o cestovním ruchu. Mělo by také spolupracovat s podobnými institucemi v kraji, České republice i zahraničí.

Nyní se zde preferuje cykloturistika, která se stává jednou z nejoblíbenější a nejpřístupnější volbou pro rekreaci. Jedinou cyklotrasou procházející mikroregionem je trasa směřující z Valů do Ronova nad Doubravou, spojující Labskou stezku s tzv. Pražskou stezkou. Začíná ve Valech a pokračuje přes obce Bezděkov, Choltice, Chrtňky, Svojšice a Stojice.

Je již také zpracována studie na novou cyklotrasu, která má procházet téměř všemi obcemi mikroregionu. Měla by být ve Valech napojena na cyklotrasu Regionálního svazku Bohdanečska.

3.2.3 Opatření

Pro rozvoj cestovního ruchu je jistě potřebný marketing a to hlavně ve: vypracování koncepce rozvoje cestovního ruchu v mikroregionu; zřízení informačních center v Cholticích a v Přelouči; zpracování nabídky produktů cestovního ruchu v celém mikroregionu; vydání souboru propagačních materiálů; podpoření aktivit v duchu zachovávání tradic a tvorbě společných aktivit jako jsou například výstavy, promoakce a podobné.

Pro rozvoj venkovské turistiky, cykloturistiky, rekreačního a rehabilitačního jezdeckví a naučných okruhů je zaprvé potřeba údržba již vytyčených cyklotras a jejich rozšíření. Po celém mikroregionu je to hlavně jejich zpevnování a zkvalitňování povrchů a ve městě Přelouč je to vybudování nové cyklostezky Lhota-Přelouč. A za druhé to je vybudování doprovodného mobiliáře pro turisty a cykloturisty po celém mikroregionu, hlavně tvorbou naučných a vlastivědných stezek.

Pro rozvoj sportovně-rekreačních aktivit je to v každé obci mikroregionu jiné a také v každé obci se zaměřují na jinou aktivitu. Například: vybudovat, dobudovat nebo zrekonstruovat veřejné sportoviště, sportovní haly či areálu chtějí v Bezděkově, Cholticích, Valech a ve Veselí. Vybudovat dětská hřiště chtějí v Cholticích, Jeníkovících a Přelouči. Dále v jednotlivých obcích chtějí: v Brlohu zpřístupnit Brložské údolí; v Cholticích vybudovat relaxační a odpočinkový park; v Jeníkovících vybudovat odpočinkové zóny a zpřístupnit rybníky pro rekreační koupání; v Přelouči zavést MHD, která bude v letních měsících zajíždět do rekreační oblasti lohenicko-mělických písniček; ve Svinčanech vystavět a regenerovat sportovní a rekreační plochy a ve Veselí vybudovat minigolfové hřiště a dovybavit relaxační centrum Meandry Struhy.

Ke zvýšení kvality služeb a celoročního využívání kapacit cestovního ruchu je potřeba: v Cholticích dobudování sportovně rekreačního areálu zámku a zámecké obory, přebudování objektu zámku pro využití CR, rekonstrukce koupaliště, vybudování ubytovacích kapacit a výstavba kempu; v Přelouči zrekonstruování městského parku s dětským hřištěm a vznikem arboreta; ve Svinčanech zkvalitnění a vybavení areálu rozhledny Barborka; ve Svojšicích rekonstrukce přírodního Areálu kultury a ve Valech vybudování přístaviště parníku, včetně přístupových komunikací a odpočinkových zón.

3.3 Vzhled a čistota obce, technická infrastruktura

3.3.1 Cíl

Cílem je nejen zlepšení současného stavu venkovské zástavby a základního vybavení, technické infrastruktury, dopravní obslužnosti, ale také životního prostředí a kulturního dědictví.

3.3.2 Účel a výsledek

Některé zařízení a sítě jsou často zastaralé nebo úplně chybí. Nejvíce je to naléhavé u kanalizací, včetně čistíren odpadních vod. Oproti tomu je ve většině obcí zajištěno zásobování obyvatel vodou z veřejných vodovodů a je již dokončena plynofikace.

Velmi naléhavým problémem je také dopravní dostupnost a to v důsledku zanedbávaných místních komunikací a nedostatečného dopravního spojení. Je to nejvíce vidět u zaměstnaných obyvatel a školáků, kteří většinou musí za prací a vzděláním denně dojíždět.

Vzhled a čistota obce jsou zase jedním z důležitých faktorů, které ovlivňují celkový pohled na danou lokalitu, a proto by bylo zapotřebí se na tuto oblast intenzivněji zaměřit. Mezi konkrétní nedostatky patří obecně špatný vzhled, stav a úprava veřejné zeleně, místních komunikací i chodníků, příjezdových cest k domům, zastávek či čekáren autobusů a dalších.

Na odstranění většiny výše zmiňovaných problémů a nedostatků by mohli obce získat částečnou podporu z programu obnovy venkova (POV PK – dotační tituly 1-4, 6) a z Evropské unie (Program rozvoje venkova 2007-2013, osa III. rozvoj venkova a Regionální operační program NUTS II Severovýchod), a proto je třeba již dnes začít připravovat konkrétní projekty.

3.3.3 Opatření

Pro zajištění jednotné presentace obcí vůči návštěvníkům mikroregionu týkající se rozvoje obce je důležité zřídit či opravit a sjednotit informační tabule, ukazatele, veřejné vývěsky v jednotlivých obcích mikroregionu a to na celém území mikroregionu.

Pro obnovu a následné využití obytných a hospodářských budov, vytvoření multifunkčních prostor v objektech obecních úřadů, včetně objektu památkového a historického zájmu, modernizace bytů, vždy při zachování venkovských tradic, obnova nebo výstavba škol a zdravotních zařízení musí: v Bukovině opravit střechu kulturního zařízení; v Bezděkově zrekonstruovat objekt pro spolkové činnosti a připravit pozemky pro rodinnou výstavbu; v Cholticích vystavět Spolkový dům v místní části Ledec, zrekonstruovat objekt základní školy a vystavět bytový dům; v Přelouči vystavět bytové a rodinné domy, nový objekt městského úřadu a novou tělocvičnu pro základní školu Smetanovu; v Turkovicích zrekonstruovat a rozšířit

stávající nevyhovující sociální zázemí v objektu kulturního zařízení, opravit objekty obecního úřadu a mateřské školy a v Urbanicích opravit objekt obecního úřadu a kapličku.

Pro obnovu nebo nové úpravy návsi, parků, zeleně a okolní krajiny, obnova, čištění a výstavba vodních ploch, hrází a břehů, odstranění škod na životním prostředí v území musí v jednotlivých obcích: v Bukovině opravit hráz rybníka; v Brlohu celkově revitalizovat rybník „Mlýnský“; v Cholticích obnovit náměstí a návsi; v Jeníkovcích revitalizovat rybníky; v Přelouči revitalizovat městský park; ve Svinčanech regenerovat centrum obce a to včetně zeleně; v Turkovicích odbahnění rybníka „Moře“; v Urbanicích vybudovat protipovodňové ochrany obce, odbahnění vodní nádrže a oprava jejích břehů; ve Valech vybudovat přístaviště parníku včetně přístupových cest a ve Veselí regenerovat centrum obce včetně zeleně a obnovit rybník.

Pro vybudování a obnovu místních komunikací všech kategorií a chodníku na území celého mikroregionu, zavedení nebo rozšíření veřejné dopravy, obnovu nebo výstavbu infrastruktury stávající i pro novou výstavbu, zejména kanalizace, čistíren odpadních vod a vodovodů je potřeba: v Bukovině budovat místní komunikace; v Brlohu připravit pozemky pro novou výstavbu, vystavět kanalizační systém včetně čističky odpadních vod a opravit místní komunikace; v Cholticích opravit místní komunikace a chodníky, zpevnit odstavné plochy a zasíťovat nové pozemky pro výstavbu; v Jeníkovcích vybudovat kanalizaci, opravit místní komunikace, chodníky a zpevnit plochy; v Mokošíně vybudovat kanalizaci; v Přelouči zklidnit dopravu v centru města, zrekonstruovat náměstí a dobudovat kanalizaci; ve Svinčanech zrekonstruovat místní komunikace, chodníky, parkoviště a odstavné plochy; v Turkovicích vystavět kanalizační systém včetně čističky odpadních vod, opravit místní komunikace a připravit pozemky pro novou výstavbu; v Urbanicích zrekonstruovat cesty k Ledcům (hlavně zpevnit povrch v možném využití jako cyklotrasa) a veřejné osvětlení, vybudovat čističku odpadních vod a kanalizaci a ve Veselí zrekonstruovat místní komunikace, chodníky, parkoviště a odstavné plochy.

Pro výstavbu separačních dvorů a pořízení technického zázemí a zkvalitnění systému separace odpadů je pro celý mikroregion důležité pořízení nádob na tříděný odpad a bioodpad a pro město Přelouč vybudování separačního dvora.

3.4 Rozvoj služeb pro seniory

3.4.1 Cíl

Cílem tohoto programu je rozšíření nabídky sociálních služeb, kulturně-společenských akcí pro seniory v rámci zvýšení kvality jejich života.

3.4.2 Účel a výsledek

I v této oblasti je možné vidět jisté nedostatky. Není zde využívána terénní pečovatelská služba, která by mohla výrazně pomoci, proto by bylo vhodné zajistit její vyšší využívání a případně její rozšíření a zkvalitnění.

Většina obcí pořádá společenské akce zaměřené na všechny věkové skupiny. Některé obce však pořádají akce zaměřené výhradně na seniory, ale tyto akce nepokrývají svou intenzitou potřeby seniorů, proto by bylo vhodné jejich nabídku rozšířit a zajistit jejich pořádání v rámci celého mikroregionu.

3.4.3 Opatření

Pro rozvoj tohoto programu je důležité rozšířit a zkvalitnit terénní pečovatelské služby, pořádat více kulturních a společenských akcí pro seniory, ale také zlepšit a zkvalitnit zdravotní péči například v Cholticích vybudovat objekt rehabilitace.

3.5 Podnikání

3.5.1 Cíl

Cílem tohoto programu je vytvoření a stabilizace existujících pracovních míst rozvojem podnikatelských činností a tím přispět ke zvýšení ekonomické stability celého mikroregionu.

3.5.2 Účel a výsledek

Historicky byl venkov spojován výhradně se zemědělstvím a lesnictvím, případně s doprovodnými řemesly a službami. To se ovšem v devadesátých letech změnilo a došlo

k útlumu zemědělských činností. Proto ještě není situace v tomto odvětví úplně stabilizována, ale nepředpokládá se další úbytek pracovních míst. Přesto je nutné, aby mikroregion podporoval jak stávající podnikatele, tak rozvoj dalších podnikatelských činností a tím i pomoci k vytvoření nových pracovních míst.

Obce by měly přispět k ekonomické stabilizaci mikroregionu tím, že budou pomáhat při zakládání malých a středních podniků, živností a obchodů zejména zajištěním potřebných prostor a pozemků, případně použít jiný způsob podpory.

Další rozvoj podnikání je možný v cestovním ruchu, kde vhodně zvolená koncepce a strategie rozvoje by mohla přinést obcím a podnikům konkrétní prospěch.

3.5.3 Opatření

Pro zřízení nových zařízení k podpoře začínajících podniků – objektů a ploch vyhrazených pro podnikatelské aktivity, školících a vzdělávacích zařízení a veřejných tržišť – se musí v Cholticích vybudovat podnikatelská zóna. Je také důležitá obnova a následné využití zanedbaných hospodářských budov pro podnikatelské činnosti.

Důležitá je samozřejmě také podpora zakládání a rozvoje malých a středních podniků v oblasti výroby, obchodních a jiných služeb, stavebnictví, cestovního ruchu, obnovitelných zdrojů energie, využití energie jako druhotných surovin, informačních a telekomunikačních technologií a poradenství. Ale i odbyty místních tradičních výrobků, řemesel a krajových specialit v rámci rozvoje místních, respektive regionálních aktivit kulturně společenského charakteru, jako jsou například tradiční trhy, jarmarky, festivaly, slavnosti, poutě a podobné akce, nesmíme opomínat podpořit.

Diverzifikace činností místních zemědělských rodin doplňkovou výrobou a službami v návaznosti na zemědělskou nebo potravinářskou výrobu, agroturistikou či výrobou alternativních zdrojů energie je rovněž důležité podporovat.

4 Závěr:

Obec Choltice je řízena v souladu se zákonem č. 128/2000 Sb., o obecním zřízení a její hospodaření se řídí zákonem č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů u obou zákonů. Z analýzy rozpočtu několika posledních let vyplývá, že je rozpočet vyrovnaný, to znamená, že se výdaje a příjmy rovnají. Její výhodná poloha blízko krajského města přispívá k zástavbě ploch novými obytnými domy a tím i k rozšiřování obce a zvyšování obyvatelstva, především mladými rodinami.

V další části mé práce se věnuji mikroregionu. Protože se zrušením okresních úřadů vznikly mezi obcemi a kraji propastné rozdíly, začalo se čím dál více obcí sdružovat do dobrovolných svazků. Význam těchto svazků stoupl se vstupem České republiky do Evropské unie, při kterém se otevřely nové možnosti k získání finančních prostředků do svých rozpočtů zejména ze strukturálních fondů. V současnosti je v naší zemi založeno něco kolem 800 dobrovolných svazků, které se nejčastěji označují jako mikroregiony. Některé obce jsou členy i více dobrovolných svazků, což můžeme chápat i jako jejich slabou stránku, poněvadž musejí své finanční prostředky dělit do několika činností. A některé menší obce by to nemuseli zvládnout.

Mikroregion Podhůří Železných hor prošel velkým rozvojem, a i když je jeho rozpočet menší než mají některé jeho členské obce, dostává od roku 2004 dotace od pardubického kraje. Díky nim mohl provést některé projekty a získat dotace pro členské obce.

Nejvýznamnějším rozvojovým programem je asi program na vzhled a čistotu obce a technickou infrastrukturu. Zaměřuje se hlavně na výstavbu kanalizací a čistíren odpadních vod v jednotlivých obcích. Velkým problémem je také dopravní dostupnost a nedostatečné dopravní spojení, které je také řešeno tímto programem. Což mohu potvrdit i já, neboť do školy dojíždím a autobusů je čím dál méně. Některé přestupní spoje na sebe nenavazují a často se ani nestihnou, i když mají v jízdním řádu dobu, podle níž mají na sebe čekat. V mnoha případech tomu tak není.

Dalším významným programem je podle mého názoru rozvoj cestovního ruchu. Mikroregion se může pochlubit množstvím architektonických památek a přírodních zajímavostí. Můžete se k nim dostat i po cyklostezce, která láká mnoho turistů. V současnosti je zde bohužel

jenom jediná. Ale i na toto program myslí a je naplánována druhá, která by měla vést téměř všemi obcemi mikroregionu.

I další programy rozvoje stojí za povšimnutí. Například rozvoj služeb pro seniory je velmi záslužný a nikdy bychom ani na ně neměly zapomínat a vylučovat je ze společenského života. Ale také prezentace mikroregionu směrem k veřejnosti by měla být větší, jak se tím zabývá další z programů. Jak jsem již uvedla v úvodu, mnoho lidí nemá o tomto mikroregionu ani ponětí, i když v něm žijí.

V současnosti se stává stále důležitějším i program na podporu podnikání a vytváření nových pracovních míst. Zvláště je to důležité v této době, kdy mnoho práce schopných lidí nemůže sehnat práci.

Informace, které jsem díky této práci získala, mi pomohly pochopit význam dobrovolných svazků obcí a poskytly mi i lepší obraz o kraji, ve kterém žiji. Dověděla jsem se spoustu nových věcí nejen o své obci, ale i o ostatních obcích. Zjistila jsem, že mají obdobné problémy a jedním z jejich řešení může být i sloučit se do dobrovolného svazku obcí. Díky tomuto se obce mohou nadále rozvíjet účinněji než by tomu bylo, kdyby zůstaly na všechno samy. Myslím si, že v každém případě je pro každou obec členství v dobrovolném svazku přínosem.

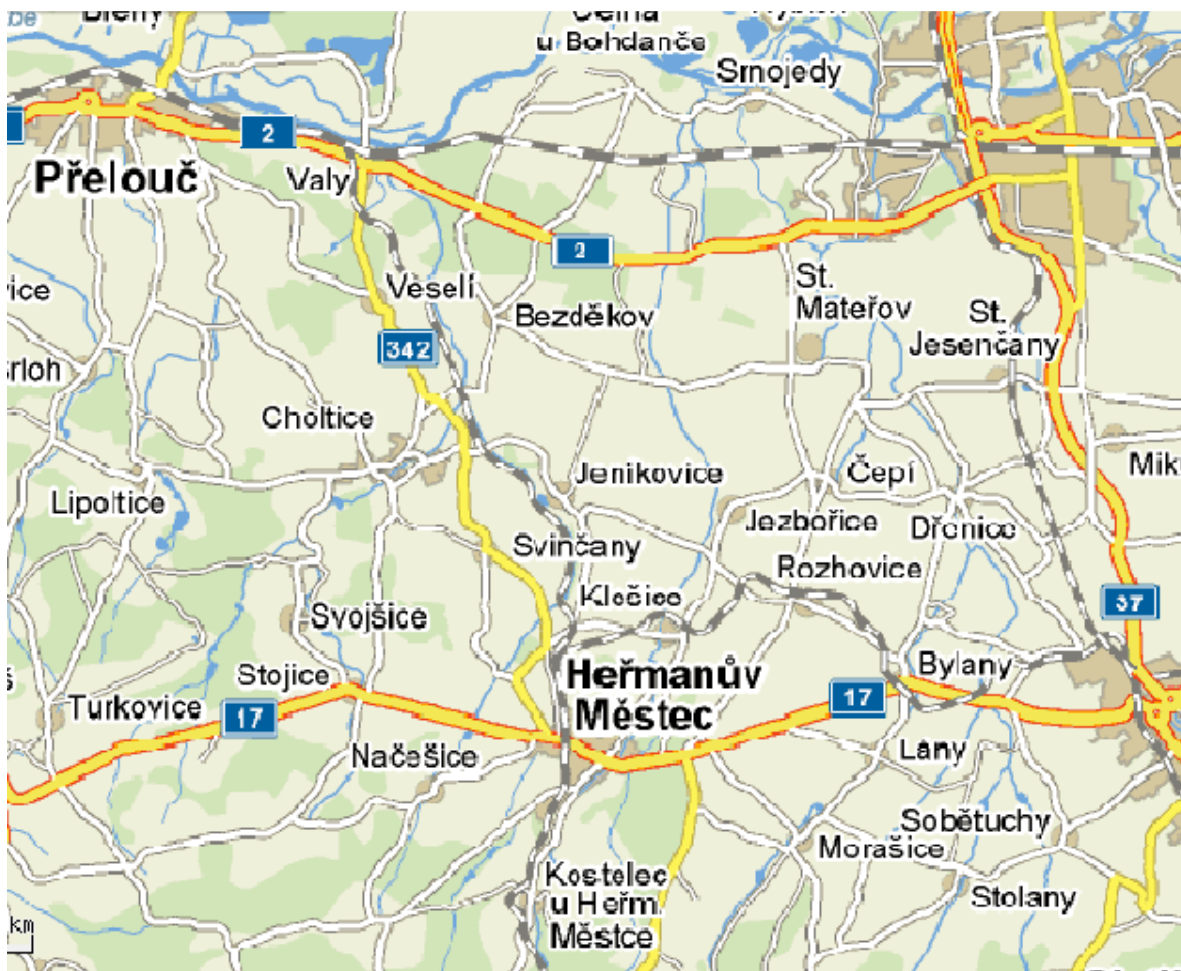
5 Použitá literatura:

1. ČEBIŠOVÁ, T. *Obec: postavení, správa, činnost*, 1. vydání, ISV, Praha 1996 ISBN: 80-85866-19-6
2. KABELÁČ, Karel. *Choltická kronika vypráví*. Pro tisk upravila ing. Marie Kabeláčová-Fižová. 1. vydání, Pardubice: VČT Pardubice, provoz 21 Hradec Králové, 1985.
3. KOPECKÝ, M. *Právní postavení obcí: základy obecního práva*, 1. vydání, Codex Bohemia, Praha 1998, ISBN: 80-85963-73-6
4. KOUDELKA, Z. *Průvodce územní samosprávou po 1. 1. 2003*, 1. vydání, Praha, Linde Praha 2003, ISBN: 80-7201-403-X
5. Česko. Zákon o obcích (obecní zřízení). In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2000, 38, s. 154.
6. *Strategický plán rozvoje mikroregionu Podhůří Železných hor*, aktualizace 2009-2013, rozvojová opatření
7. *Mikroregion Podhůří Železných hor* [online]. [cit. 2009-06-20]. Dostupný z WWW: <<http://mpzh.oblast.cz/encyklopedie/objekty1.phtml?id=133267>>.
8. *Choltice* [online]. [cit. 2009-06-20]. Dostupný z WWW: <<http://www.choltice.cz/>>.
9. *Choltice* [online]. [cit. 2009-10-23]. Dostupný z WWW: <<http://www.choltice.eu/>>.
10. *MOS : Městská a obecní statistika* [online]. Český statistický úřad, c2008 [cit. 2010-01-15]. Dostupný z WWW: <http://www.czso.cz/lexikon/mos_vdb.nsf/okresy/CZ0532/>.
11. *Region Železných hor* [online]. c1998-2009 , 15.4.2009 [cit. 2009-04-20]. Dostupný z WWW: <<http://www.maszr.oblast.cz/>>.
12. *ARISweb: prezentace údajů ÚSC* [online]. 2001- [cit. 2010-01-25]. Dostupný z WWW: <http://www.info.mfcr.cz/aris/>.
13. *ARISweb: prezentace údajů DSO* [online]. 2001- [cit. 2010-01-25]. Dostupný z WWW: <<http://www.info.mfcr.cz/aris/>>.
14. *Města a obce* [online]. 1996- [cit. 2010-01-16]. Dostupný z WWW: <<http://mesta.obce.cz/>>.
15. *Svazky obcí Pardubického kraje* [online]. 2008- [cit. 2010-01-19]. Dostupný z WWW: <<http://www.pardubickykraj.cz/address.asp?thema=2678&category=&item=31111>>.
16. *Regionální informační servis* [online]. 2005- [cit. 2010-02-15]. Dostupný z WWW: <<http://www.risy.cz/index.php?pid=202&sid=1916&mid=336>>.

17. *Rozhlas.cz* [online]. 18.7. 2007 [cit. 2010-02-20]. Zpravodajství. Dostupné z WWW: <http://www.rozhlas.cz/pardubice/zpravodajstvi/_zprava/364281>.
18. *Ct24.cz* [online]. 25.3. 2009 [cit. 2010-02-20]. Zpravodajství. Dostupné z WWW: <<http://www.ct24.cz/domaci>>.
19. *Pardubickýdenik.cz* [online]. 14. 9. 2009 [cit. 2010-02-20]. Zprávy-region. Dostupné z WWW: <http://pardubicky.denik.cz/zpravy_region>.
20. *Mapy.cz* [online]. 2005 [cit. 2010-03-01]. Mapy. Dostupné z WWW: <<http://www.mapy.cz/#mm=ZP@x=135853056@y=135687680@z=11>>.

6 Přílohy:

6.1 Mapka městyse Choltice a jeho okolí⁴³

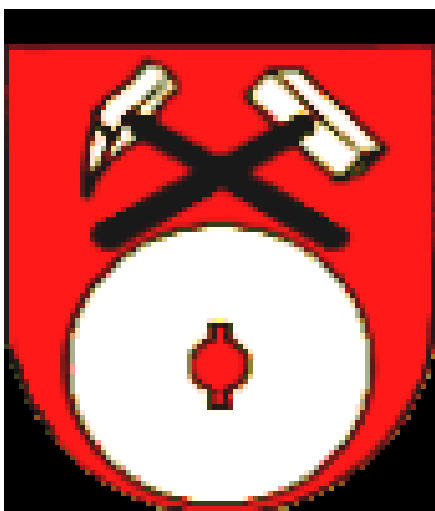

⁴³ *Mapy.cz* [online]. 2005 [cit. 2010-03-01]. Mapy. Dostupné z WWW: <<http://www.mapy.cz/#mm=ZP@x=135853056@y=135687680@z=11>>.

6.2 Znak a prapor města Choltice⁴⁴

prapor

znak

⁴⁴ Choltice [online]. [cit. 2009-06-20]. Dostupný z WWW: <<http://www.choltice.cz/>>.

6.3 Mapa mikroregionu Podhůří Železných hor⁴⁵

⁴⁵ *Mikroregion Podhůří Železných hor* [online]. [cit. 2009-06-20]. Dostupný z WWW: <<http://mpzh.oblast.cz/encyklopedie/objekty1.phtml?id=133267>>.

6.4 Znaky obcí v mikroregionu⁴⁶

Brloh

Bezděkov

Holotín

Choltice

Chrtníky

Jedousov

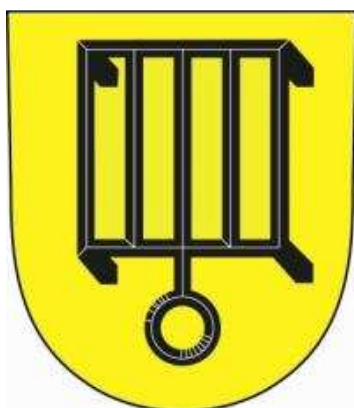
⁴⁶ Mikroregion Podhůří Železných hor [online]. [cit. 2009-06-20]. Dostupný z WWW: <http://mpzh.oblast.cz/encyklopedie/objekty1.phtml?id=133267>.

Jeníkovice

Poběžovice

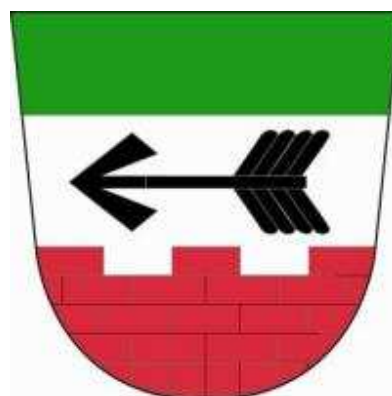
Přebouč

Stojice

Svinčany

Svojšíce

Turkovice

Valy

Veselí